

LAPPEENRANNAN KAUPUNKI

Arviointikertomus 2018

LAPPEENRANNAN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA 14.5.2019

KAUPUNGINVALTUUSTO 3.6.2019

Sisältö

Tarkastuslautakunnan toiminta.....	1
Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminnan tavoitteet.....	1
Arviointiprosessi ja tietolähteet	2
Lappeenranta 2033 -strategian toteutuminen vuonna 2018	3
Lappeenrannan taloudellinen asema 2018.....	4
Investointien toteutuminen vuonna 2018	6
Toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutuminen 2018	8
Yhteiset palvelut	8
Sosiaali- ja terveystoimi	10
Hyvinvointi- ja sivistyspalvelut.....	11
Elinvoima ja kaupunkikehitys	15
Konserniyhtiöiden tavoitteiden toteutuminen	17
Muut arviot	19
Yhteenveto	22

Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunnan jäseninä ja heidän henkilökohtaisina varajäseninä ovat kertomusvuonna olleet:

1.6.2017 -

JÄSENET	VARAJÄSENET
Lindh Tuula, pj.	Vahtokari-Sahari Tarja
Pulli Jarmo, vpi.	Kurkela Matti
Auranen Johanna	Jääskeläinen Marja 26.3.2018 alkaen Korpela-Taimela Aulikki
Herttuainen Teppo	Inkeroinen Juha
Lamminpää Kirsti	Järvinen Juha
Lehtonen Kullervo	Jokelainen Sami
Mustola Toni	Mäkelä Petri
Riutta Topi M	Myllärinen Anneli
Virtanen Merja	Vepsäläinen Hannele

Tarkastuslautakunnan esittelijänä ja sihteerinä on toiminut tarkastuspäällikkö Anitta Vilkkö. Valtuuston valitsemana tilintarkastajana on toiminut JHTT -yhteisö BDO Auditor Oy ja päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, KHT Ulla-Maija Tuomela.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT JA TOIMINNAN TAVOITTEET

Tarkastuslautakunnan päätehtävät ovat kuntalain 121 §:n mukaan valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisen seuranta ja arviointi kunnassa ja kuntakonsernissa, tilintarkastuksen järjestäminen, hallinnon ja talouden tarkastusta koskevien asioiden valmistelu sekä kunnan toiminnan järjestämisen arviointi so. onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Valtuusto hyväksyy kuntalain 110 §:n mukaan toiminnan ja talouden tavoitteet talousarviossa ja -suunnitelmassa. Valtuusto asettaa tavoitteita myös esimerkiksi erilaisten strategioiden ja toimenpideohjelmien hyväksymisen yhteydessä.

Tarkastuslautakunnan arviointi on kaupungin toiminnan tuloksellisuuden, tarkoituksenmukaisuuden ja vaikuttavuuden arviointia, jossa korostuu kuntalaisen näkökulma. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti niihin tavoitteisiin, jotka eivät ole toteutuneet.

Tarkastuslautakunta on kokoontunut 15 kertaa suorittaessaan kertomusvuoden 2018 arviointia. Tar-

kastuslautakunnan työ on tapahtunut suunnitelmallisesti vuosille 2017 - 2021 hyväksytyyn tarkastus-suunnitelman mukaan. Arviointisuunnitelma on saatettu tiedoksi kaupunginvaltuustolle. Vuoden 2018 arviointia varten on laadittu erillinen työohjelma.

Tarkastuslautakunnan jäsenet eivät ole osallistuneet sen toimialan, lautakunnan tai konserniyhteisön arviointiin, jonka jäseniä tai varajäseniä he ovat tai johon he ovat työ- tai virkasuhteessa.

Tarkastuslautakunnan työn painopisteet tilikaudella 2018

Tarkastuslautakunnan arviointityön painopisteinä tilikaudella 2018 olivat seuraavat kohteet:

- ✓ Lappeenranta 2033 -strategian toteutumisen arviointi
- ✓ Talouden tasapainotusohjelman arviointi
- ✓ Kaupungin eri toimialojen tuloksellisuus ja tavoitteiden toteutuminen
- ✓ Kaupungin yhteiset turvallisuus- ja riskienhallinta-asiat sekä työsuojelu
- ✓ Eksoten palvelusopimus ja omistajaohjaus
- ✓ Hanke- ja sopimushallinto
- ✓ Lato-konserni, Saimaan lentoasema säätiö sr

Edellä mainitut arviointikohteet ja niistä tilikauden aikana tehdyt tarkastushavainnot ja johtopäätökset on dokumentoitu tarkastuslautakunnan omissa työmuistioissa. Arviointikohteita koskevat keskeiset havainnot on nostettu tiivistetysti esille tässä arviointikertomuksessa.

Ulkoisen tarkastuksen talousarvion, tilintarkastuksen ja sisäisen tarkastuksen toteutuminen

Valtuuston ulkoiselle tarkastukselle (tarkastuslautakunnan toiminta + tilintarkastus) vahvistama toimintakate oli -147 856 euroa ja toteuma oli -109 692 euroa.

Tilintarkastusta on suoritettu ennalta laaditun työsuunnitelman mukaan. Tarkastuslautakunnalle on annettu raportteja tilikauden aikaisen tarkastuksen havainnoista. Keväällä 2018 tarkastustoimi on valmistellut tilintarkastuspalvelujen hankinnan tilivuosi 2018 - 2021 ja optiona tilivuosi 2022 - 2023. Sisäinen tarkastus on toteuttanut kaupunginjohtajan vahvistaman työsuunnitelman mukaiset tarkastukset sekä yksittäisinä toimeksiantoina pyydyt tarkastukset ja selvitykset. Tarkastuslautakunnalle tehdään vuosittain kirjallinen yhteenvetoraportti sisäisen tarkastuksen työsuunnitelman toteutumisesta.

ARVIOINTIPROSESSI JA TIETOLÄHTEET

Tarkastuslautakunnan niin tilikauden aikaisessa arviointityössä kuin tässä arviointikertomuksessakin olevat havainnot, johtopäätökset ja kehittämisehdotukset perustuvat tarkastuslautakunnan arviointityössään käyttämiin tietolähteisiin (mainittu jäljempänä).

Valtuuston asettamat sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet ovat kuntalain 121 §:n mukaisesti arvioinnin ensisijaisena lähtökohtana. Tarkastuslautakunnan tekemä arviointityö on suunnitelmallista ja jatkuvaa, mikä mahdollistaa kokonaisvaltaisen arvioinnin tekemisen ja lisäksi tilikausittaisiin painopistealueisiin syventymisen ja niiden esille nostamisen arviointikertomuksessa.

Tarkastuslautakunta myös valvoo, että edellisinä vuosina arviointikertomuksessa esille tulleet havainnot ja niihin liittyvät kehittämisehdotukset on reagoitu ja tarvittaviin korjauksiin toimenpiteisiin

on ryhdytty. Kaupunginhallitus on antanut selvityksen valtuustolle arviointikertomuksen 2017 johdosta tehdyistä toimenpiteistä 2.7.2018 ja 20.8.2018.

Arvioinnin tietolähteet

- ✓ Lappeenranta 2033 -strategia
- ✓ Talousarvio 2018 ja taloussuunnitelma 2019–2020
- ✓ Tilinpäätös 2018
- ✓ Strategian toteutumisarviointi
- ✓ Osavuositarkastukset
- ✓ Tarkastuslautakunnan tarkastussuunnitelma tarkastuskaudelle 2017–2021
- ✓ Tarkastuslautakunnan työohjelma tarkastuskaudelle 2018
- ✓ Tarkastuslautakunnan tilivuoteen 2018 kohdistuvat haastattelut, haastatteluihin liittyvät arviointimuistiot ja muu haastattelujen yhteydessä saatu arviointimateriaali
- ✓ Arviointikertomus 2017: keskeisimpien havaintojen ja niiden pohjalta tehtyjen kehittämisehdotusten toteutuminen tilikauden 2018 aikana

Tarkastuslautakunta 23.4.2018.

Kuvassa ylärivissä vasemmalta tarkastuslautakunnan puheenjohtaja *Tuula Lindh*, sisäinen tarkastaja *Marja Liljenbäck*, tarkastuslautakunnan varapuheenjohtaja *Jarmo Pulli*, tarkastuslautakunnan jäsen *Kullervo Lehtonen*, tarkastuslautakunnan jäsen *Toni Mustola*, tarkastuslautakunnan jäsen *Topi M Riutta* ja tarkastuslautakunnan jäsen *Teppo Herttuainen*.

Kuvassa alarivissä vasemmalta BDO Audiator Oy *Matti Riekk*, tarkastuslautakunnan jäsen *Johanna Auranen*, tarkastuslautakunnan jäsen *Merja Virtanen*, tarkastuspäällikkö *Anitta Vilkk* ja tarkastuslautakunnan jäsen *Kirsti Lamminpää*. (Kuvassa mukana myös Sorjonen figuuri)

Lappeenranta 2033 -strategian toteutuminen vuonna 2018

Lappeenrannan kaupunginvaltuusto on hyväksynyt uuden Lappeenranta 2033 -kuntastrategian (11.12.2017 142 §). Uusi strategia on ohjannut vuoden 2018 talouden ja toiminnan suunnittelua.

Toimialat ovat eri toimintojensa osalta esittäneet valtuustoon nähden sitovia tavoitteita, jotka on johdettu strategian toimenpideohjelmista. Tavoitteissa on vain keskeisimmät painopisteet. **Lappeenranta 2033 -strategian toteutumisesta on valtuusto edellyttänyt raportointia säännönmukaisesti.**

Tarkastuslautakunta on koonnut seuraaviin taulukoihin huomionsa toimialojen strategisten tavoitteiden toteutumisesta vuoden 2018 toimintakertomuksessa.

Strategian tavoitteita edistetään seuraavilla strategisilla kärjillä: **kasvua ja osaamista, puhdasta ja kestävää sekä sykettä ja säpinää.** Lisäksi strategiaa toteutetaan toimialakohtaisilla strategisilla kehittämisohjelmilla.

Strategian toteutumista tarkastellaan neljästä näkökulmasta:

- hyvinvoivat asukkaat ja osallisuus
- elinvoimainen kaupunki ja imago
- digitaaliset prosessit ja motivoitunut henkilöstö
- talous ja resurssit

Jokaiselle näkökulmalle on asetettu kaksi päämittaria, jotka on kuvattu taulukossa 1.

Tarkastuslautakunta arvioi, että päämittareiden osalta on edetty pääosin tavoiteltuun suuntaan. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että strategia elää ajan mukana ja sen avulla pystytään reagoimaan havaittuihin tarpeisiin, kuten löytämään nopeitakin toimenpiteitä osaavan työvoiman löytämiseksi keskeisten kasvuyritysten tarpeisiin.

Henkilöstön työtyytyväisyyttä mittaavan kyselyn tulosten keskiarvo on laskenut lähtötilannetta (2015) heikommalle tasolle, ja tähän on syytä kiinnittää erityistä huomiota.

Kaikkien strategisten päämittareiden osalta lähtötilannetta ei ole tiedossa tai raportoitu, ja arviointia ei voida tämän vuoden tilinpäätöksen perusteella niiltä osin tehdä. Tarkastuslautakunta kysyy, onko strategian päämittareihin kuuluvien asiakkaan palveluun käyttämän ajan ja hukkatyöhön käytettävien henkilötyövuosien osalta selvitetty lähtötilannetta vuosien 2017 - 2018 aikana?

Strategian päämittarit		Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Ei muutosta lähtötasoon	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Ei voida arvioida
Hyvinvoivat asukkaat ja osallisuus	Elämälaatuensa hyväksi tuntevat	●			
	Luottamus kunnan päätöksentekoon		●		
Elinvoimainen kaupunki ja imago	Työssäkävien määrän kasvu	●			
	Yritysimagon parantuminen	●			
Digitaaliset prosessit ja motivoitunut henkilöstö	Henkilöstön työtyytyväisyys			●	
	Asiakkaan palveluun käyttämä aika				●
Talous ja resurssit	Lainat eur/asukas	●			
	Hukkatyöhön käytettävät henkilötyövuodet				●

Taulukko 1 Strategian päämittarit ja niiden toteutuminen vuoden 2018 tilinpäätöshetkellä

Lappeenrannan taloudellinen asema 2018

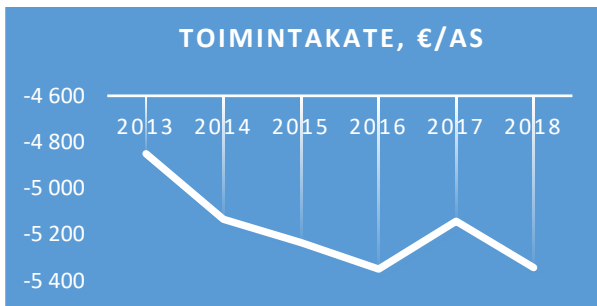
Kesäkuussa 2016 valtuusto päätti uudesta käyttötalouden tasapainotusohjelmasta vuosille 2017 ja 2018. Uudella tasapainotusohjelmalla tavoitellaan tulo-rahoituksen vahvistamista siten, että kaupunki kykenee selviämään investointitason merkittävästä kasvusta lähivuosina.

Vuonna 2018 Eksoten alijäämän vuoksi kirjattu 8,6 miljoonan euron pakollinen varaus painoi vuosikatteen 19,0 miljoonaan euroon. Vuosikate ei riittänyt kattamaan poistoja ja tulos oli 3,3 miljoonaa euroa alijäämäinen. Edellisen kerran Lappeenrannan tilinpäätös on ollut alijäämäinen vuonna 2012. Kaupungin lainakanta supistui 13,4 miljoonalla eurolla.

Kaupungin toimintakate

Käyttötaloutta kuvaava tunnusluku toimintakate (kuvio 1) toteutui 2,9 miljoonaa euroa muutettua **talousarviota** parempana. Kaupungin toimintakate heikkeni vuodesta 2017 noin 3,6 %, mikä tarkoittaa noin 13,5 miljoonan euron muutosta.

Heikentyneeseen toimintakatteeseen vaikutti etenkin toimintatuottojen vähentyminen. Tässä merkittävin heikennys tapahtui omaisuuden myyntituottojen vähentymisenä 5,2 miljoonalla eurolla edellisvuodesta. Toimintakulut laskivat 3,2 %, mutta ilman valmistus omaan käyttöön -erää kulujen kasvu oli 1,9 %. Tämä sisältää 9,74 miljoonan euron pakollisen varauksen lisäyksen. Toimintakulujen muutoksen vertailussa on otettava huomioon investointien kirjaamistavan muutokset vuosien 2017 ja 2018 välillä.

Kuvio 1 Toimintakatteen kehitys vuosina 2013 - 2018

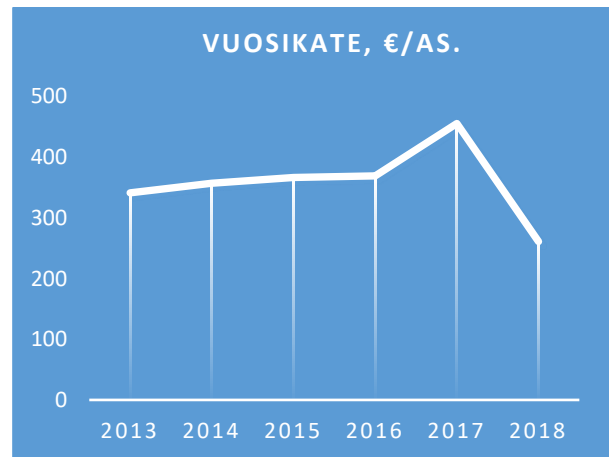
Kaupungin vuosikate

Verotulot jatkoivat laskuaan. Yhteenlaskettuna verotulojen määrä laski edellisvuodesta 1,1 %. Kunnalliseron kertymä laski 0,4 %, kiinteistöverokertymä nousi 0,6 % ja yhteisöverotulojen tuotot olivat 9,8 % pienempiä kuin vuonna 2017. Verotulot toteutuivat hieman paremmin kuin vuoden 2018 alkuperäisessä talousarviossa, mutta alittivat muutostalousarvion 2,6 miljoonalla eurolla. Verotulojen heikkoon kertymään vaikuttivat mm. kiky-sopimukseen liittyvät verovähennysoikeudet, sotumaksujen korotus sekä yhteisöverokertymän vuodelle 2017 kohdistuneen kertaerän vaikutukset Lappeenrannan jako-osuuteen vuonna 2018.

Valtionosuudet toteutuivat lähelle budjetoitua, toteutumana ollessa 0,2 miljoonaa euroa budjetoitua

paremmalla tasolla. Rahoitustuotot ja -kulut toteutuivat niin ikään 0,1 miljoonaa euroa ennakoitua paremmin ja alkuperäistä talousarviota 1,1 miljoonaa euroa paremmin.

Verrattuna vuoteen 2017 verotulojen ja valtionosuuksien tuotot heikentyivät 1,3 miljoonaa euroa. Vuosikate 19 miljoonaa euroa on 0,6 miljoonaa euroa parempi kuin talousarviossa. Vuodesta 2017 (33,2 milj. euroa) vuosikate heikkeni 14,2 miljoonaa euroa.

Kuvio 2 Kaupungin vuosikate, €/asukas

Kaupungin tilikauden tulos

Vuosikate 19,0 miljoonaa euroa ei riittänyt kattamaan suunnitelman mukaisia poistoja. Kaupungin tilikauden alijäämäksi muodostui -3,3 miljoonaa euroa (2017: +2,2 milj. euroa). Tulos on 1,3 miljoonaa euroa alkuperäistä talousarviota heikompi, mutta 0,6 miljoonaa euroa parempi kuin muutostalousarviossa.

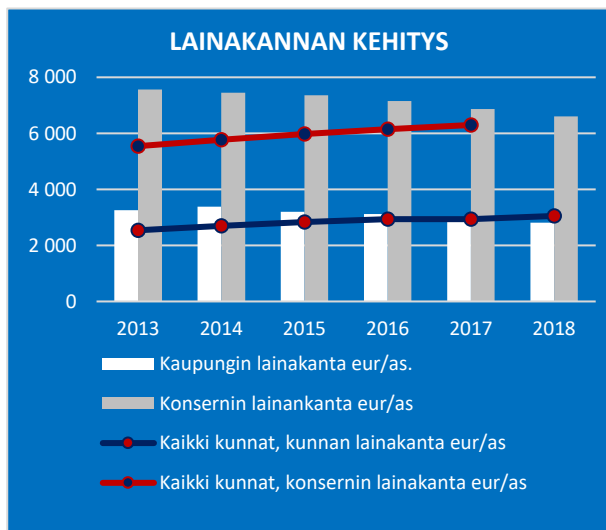
Tilinpäätöksen tulosta tulkittaessa on huomioitava, että poistoihin sisältyy 0,3 miljoonan euron edestä lisäpoistoja ja alaskirjauksia Hovinpellon päiväkodista ja Hovinpellon liikerakennuksesta.

Kaupungin taseessa on kertyneitä ylijäämiä tilikauden 2018 tulos huomioden yhteensä 59,2 miljoonaa euroa (814 euroa/asukasta kohden).

Kaupunkikonsernin taloudellinen asema 2018

Konsernin vuosikate oli 73,4 miljoonaa euroa, mikä oli yli 10 miljoonaa euroa edellisvuotta heikompi. Konsernin vuosikate riitti kattamaan poistot ja tilikauden tulos oli 18,8 miljoonaa euroa (2017: 22,3 milj. euroa) ja konsernin tilikauden ylijäämäksi muodostui 13,3 milj. euroa (2017: 16,6 milj. eur.) Konsernilla on tilikauden päättyessä kertynyttä ylijäämää asukasta kohden 1223 euroa. Lainarasitus on edelleen merkittävä.

Kaupunkikonsernin investointimenot katettiin tulo-rahoituksella ja konsernin lainamäärä laski edellisvuoteen verrattuna n. 20,6 miljoonaa euroa. Asukasta kohden konsernin lainakanta oli 6 601 euroa (2017: 6 864 euroa/as.) (kuvio 3). Konsernin oma-varaisuusaste vahvistui hieman 31,8 %:iin, (2017: 30,5) ollen silti heikko. Suhteellinen velkaantuneisuus oli 83,3 %. Velkaantuneisuuden näkökulmasta kaupunkikonsernin taloudellista tilannetta voidaan edelleenkin pitää haastavana. Konsernin tulevien vuosien huomattavan suuren investointiohjelman myötä konsernin lainakanta tulee kasvamaan. Tähän on varauduttu muun muassa kaupungin talouden tasapainotusohjelmalla, Energian tuloutusvaatimuksen alentamisella ja Energian tuotteiden hintojen tarkistuksilla.

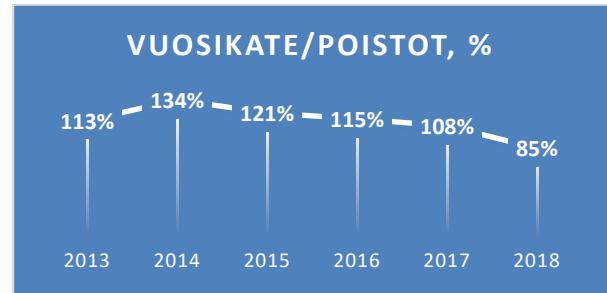

Kuvio 3 Lainakannan kehitys kaupungissa ja konsernissa 2013 - 2018, eur/as

Lappeenrannan kaupungin talouden kehitys

Lappeenrannan kaupungin vuosikate vahvistui vuosina 2016 - 2017, mutta kuluneen vuoden tilinpäätöksessä vuosikate oli heikoin vuoden 2013 jälkeen. Vuosikate on vuoteen 2017 saakka riittänyt kattamaan poistot ja kaupunki on tehnyt ylijäämäiset tulokset. Vuonna 2018 vuosikate kattoi vain 85 % poistoista (kuvio 4), ja tulos oli alijäämäinen. Tarkastus-

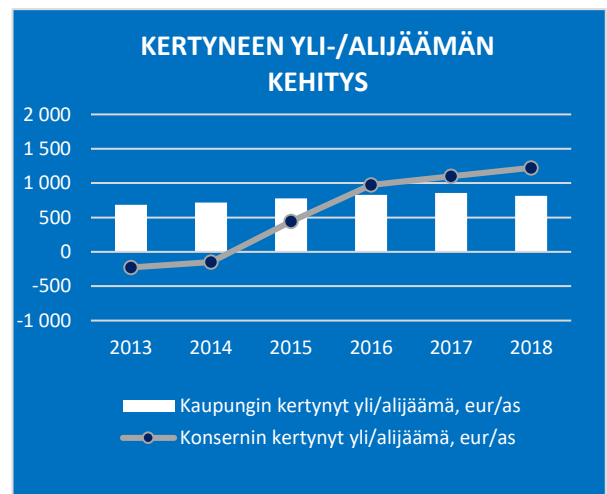
lautakunta kiinnittää huomiota siihen, että investointien määrän merkittävä kasvu tarkoittaa poistojen määrän huomattavaa kasvua, jotka tulisi jatkossakin pystyä kattamaan vuosikatteella.

Kuvio 4 Vuosikateen riittävyys poistoihin (%), 2013 - 2018

Kaupungin taseen **kertynyt ylijäämä** on kehittynyt tasaisesti (kuvio 5), mutta konsernin osalta on alla olevassa kuvassa havaittavissa selvä muutos vuodesta 2015 alkaen, jolloin kirjanpitolautakunnan kuntajaosto antoi uuden yleisohjeen konsernitalinpäätöksen laadinnasta.

Vuodesta 2015 alkaen on konsernin kertyneeseen yli-/alijäämään lisätty aiemmin erillisinä esitetyt poistoero ja vapaaehtoiset varaukset, vaikka ne edelleen kaupungin tilinpäätöksessä ja erillistilinpäätöksissä esitetään omina tase-erinään. Menettelyllä pyritään saamaan eri kuntakonsernien tunnusluvut keskenään vertailukelpoisiksi.

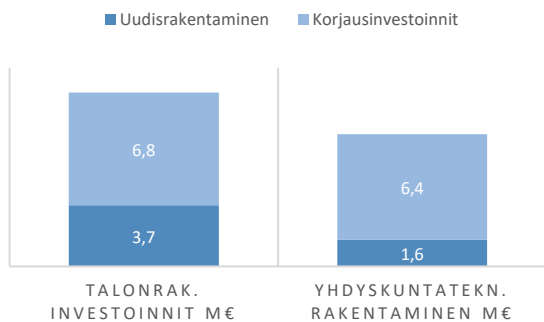
Kuvio 5 Kaupungin ja konsernin kertyneen yli-/alijäämän kehitys vuosina 2013 - 2018, eur/as

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN VUONNA 2018

Investointien omahankintamenot (nettoinvestoinnit) sisältävät investointimenot vähennettynä investointien rahoitusosuuksilla. Vuonna 2018 investointien omahankintamenot olivat 21,7 miljoonaa euroa (2017: 25,6 milj. euroa).

Alkuperäisessä talousarviossa investointeihin oli varattu nettomääräisesti 12,7 miljoonaa euroa. Talousarviomuutoksilla lisättiin Lappeenrannan Kuntakiinteistö Oy:n budjettiin sisältyneitä talonrakennusinvestointeja, joiden jälkeen lopullinen talousarvio oli 33,5 miljoonaa euroa.

Investointihankkeista 10,5 miljoonaa euroa kohdistui talonrakennusinvestointeihin ja 8,0 miljoonaa euroa yhdyskuntatekniikan rakentamiseen. Investointien jakautumista uudisrakentamiseen ja korjausrakentamiseen on kuvattu kuviossa 6. Investointibudjetista jäi käyttämättä 11,8 miljoonaa euroa, mikä johtuu etenkin Kesämäenrinteen koulun ja Kourulan päiväkodin hankkeiden siirtymisestä. Merkittävin talonrakennusinvestointi oli urheilutalon peruskorjaus, johon käytettiin 4,6 miljoonaa euroa.

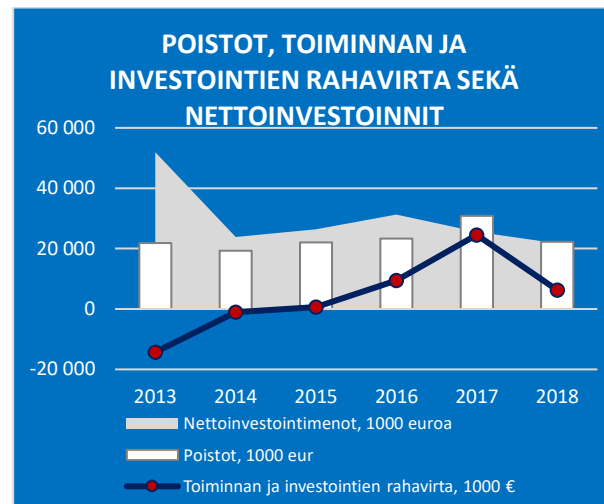

Kuvio 6 Investointien jakautuminen uudisrakentamiseen ja korjausinvestointeihin (milj. euroa) vuonna 2018

Edelleen talousarvio ja -suunnitelma vuosille 2019 - 2021 osoittaa sen, että tulevina vuosina nettoinvestoinnit tulevat ylittämään vuoden 2018 nettoinvestointitason selvästi. Vuonna 2018 investointien tulo-rahoitusprosentti oli 87,5 (2017: 130 %). Suunnitelmavuosien investointitaso on investointiohjelman mukaan n. 50 - 65 miljoonaa euroa vuosille 2019 - 2021 yhteensä 153 miljoonaa euroa. Tämä asettaa haasteita myös tulo-rahoituksen riittävyydelle.

Oheisesta kuviossa 7 voidaan todeta, että vuosina 2013 ja 2014 toiminnan ja investointien yhteenlaskettu rahavirta oli negatiivinen eli käytännössä toimintaa ja investointeja on pitänyt rahoittaa lainarahalla. Vuodesta 2016 lähtien on toiminnalla ja omaisuuden myynnillä saatu katettua nettoinvestoinnit.

Vuonna 2017 poistot ovat olleet investointeja suuremmat ja vuonna 2018 toiminnan ja investointien rahavirrat ovat heikentyneet voimakkaasti heikentyneen vuosikatteen ja pienentyneiden omaisuuden myyntitulojen vuoksi. Tulorahoituksen riittävyyttä kuvaava toiminnan ja investointien rahavirran viiden vuoden kertymä on kuitenkin edelleen positiivinen. Ilman vuosikatteen vahvistamista kaupunki velkaantuu suunnitelmakaudella noin 25 - 40 miljoonaa euroa vuodessa.

Kuvio 7 Poistojen ja investointien kehitys 2013 - 2018

Raportoidut käyttöomaisuuden luovutusvoitot olivat 2,7 miljoonaa euroa (2017: 19,1 milj. euroa¹). Kaikki luovutusvoitot muodostuivat maa- ja vesialueiden myynneistä, jotka olivat 3,7 miljoonaa euroa pienemmät kuin vuonna 2017, ja lähellä vuoden 2016 tasoa.

Korjausvelka

Vuonna 2018 kaupungin palvelutuotannossa olevien rakennusten osalta korjausvelkaa oli 28,1 miljoonaa euroa (167 €/m²). Perusparannustarve on 55,1 miljoonaa euroa (328 €/m²). Korjausvelan ja perusparannustarpeen (€/m²) on esitetty olevan keskimääräisellä tasolla suhteessa kuntasektorin keskimääräisiin lukuihin. Kaupungin palvelutuotannossa olevien rakennusten keskimääräinen kuntoluokka oli 75 %.

Vuoden 2017 lopussa korjausvelan tarkastelussa on ollut lähtökohtana rakennusten tekniset arvot vuoden 2016 lopussa ja rakennusten arvon muutokset

¹ Vuoden 2017 pysyvien vastaavien myyntitulot 19,1 miljoonaa euroa sisältävät myös Saimaan ammattikorkeakoulu Oy:n osakkeiden arvon muuttamisen pääomalainaksi (vaikutus 10,5 milj.€)

vuoden 2017 aikana. Rakennuksiin on investoitu rahaa ja toisaalta rakennukset ovat kuluneet.

Vuoden 2017 lopussa entisen Tilakeskuksen rakennusten osalta korjausvelkaa oli 69 miljoonaa euroa tarkoittaen noin 230 €/m². Tarkastelussa ovat mukana kaikki rakennukset - myös ne, joihin ei investoida, joihin toteutetaan vain välttämättömät korjaustoimenpiteet, joita ei korjata lainkaan ja jotka on tarkoitus purkaa.

Korjausvelan määrä on korkeampi kuin edellisenä vuonna, mitä selittää rakennusten kulumisen lisäksi muun muassa Joutsenon koulun kuntoluokan merkittävä laskeminen rakennuksessa ilmenneiden ongelmien vuoksi.

Tarkastuslautakunnan johtopäätökset

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä asiana, että tilinpäätöksessä ja talousarviossa kuvataan monipuolisemmin esimerkiksi investointimäärärahojen käyttöä (esim. perusparannusinvestointien ja uudisrakennushankkeiden välinen suhde).

Tarkastuslautakunta on huolissaan investointiohjelman rahoittamisesta ja siitä, että vuosikate ei riitä kattamaan nettoinvestointeja. Tarvittaessa kaupungin on selvitettävä mahdollisuudet vaihtoehtoisille investointi- ja rahoitusmalleille. Toimintaa ja investointeja koskevissa ratkaisuisa täytyy ennakoida myös väestörakenteen muutokset: syntyvyys on laskenut kahdeksana vuotena, Etelä-Karjalan kokonaisväkiluku pienenee ja iäkkäiden osuus väestöstä kasvaa.

Toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutuminen 2018

Tarkastuslautakunta on arvioinut tässä luvussa talousarviossa esitettyjen toimialan perustehtävän ja strategian mukaisten talousarviotavoitteiden toteutumista sekä talousarvion euromääräistä noudattamista. Arvioinnissa on hyödynnetty tilinpäätöksessä raportoituja toteumatietoja.

1.6.2017 voimaan tulleen hallintosäännön mukaiset lautakunnat ovat kaupunkikehityslautakunta, kulttuuri- ja liikuntalautakunta, lasten ja nuorten lautakunta, lupalautakunta (jolla on lisäksi rakennuslupajaosto), tarkastuslautakunta ja Etelä-Karjalan pelastuslautakunta.

Kaupungin organisaatiouudistuksessa kaupungin oma toiminta on koottu konsernihallintoon ja sen lisäksi kahteen toimialaan: hyvinvointi- ja sivistyspalvelut (toimialajohtaja Tuija Willberg), elinvoima ja kaupunkikehitys (toimialajohtaja Pasi Leimi)

Tarkastuslautakunta on antanut kokonaisarvionsa toimialojen tavoitteiden toteutumisesta asteikolla 1-5, jossa parasta arvosanaa kuvaa viisi vihreällä värillä olevaa pallosymbolia (toiseksi parasta neljä jne.). Arviointikertomuksen liitteenä on esitetty tarkastuslautakunnan arviot strategisten kärkien ja toimialakohtaisten tavoitteiden toteutumisesta vuoden 2018 tilanteessa.

YHTEISET PALVELUT

Yhteiset palvelut koostuvat konsernijohdosta, konsernipalveluista sekä kaupungin yhteisistä keskitetyistä toiminnoista.

Yhteisten palvelujen talousarvio toteutui 4,7 miljoonaa euroa budjetoitua parempana.

Viestinnän ja markkinoinnin, matkailun, tapahtumapalveluiden ja asiakaspalvelun vastuualueilla toiminnan painopisteenä on ollut aktiivisen viestinnän lisäksi kaupungin palveluiden tehokas markkinointi ja myynti. Tässä keskeisenä keinona on ollut teatterin aktiivinen ryhmämyynti. Kaupunkikonsernin viestintäohje on uudistettu. Kaupungille ja LUT:lle on toteutettu yhteinen verkkosivujen aloitussivu, sekä valmisteltu yhteistä brändikampanjaa erityisesti uusiutuvan energian ja puhtaan ympäristön ympärille.

Kaupungin avustusjärjestelmä on uudistettu ja uusi tapahtumakumppanuusmalli on otettu käyttöön. Tapahtumatoiminta ja matkailun kehittäminen on myös keskitetty yhteen organisaatioon. Tapahtumapalveluihin on rekrytoitu tapahtumatoiminnan asiantuntija ja uuden LappeenrantaEvents-sivuston valmistelu on käynnistetty.

Kaupunki on toiminut aktiivisesti kansainvälisissä verkostoissa.

Henkilöstökysely toteutettiin samalla formaatilla kuin aiempina vuosina. Kyselyn vastausprosentti nousi merkittävästi, mutta tuloksissa (3,63) on hiegan parannettavaa, jotta seurannalle asetetut välitavoitteet saavutetaan (3,7 vuonna 2019).

Henkilöstön sairauspoissaolot nousivat vuonna 2018. Sairauspoissaolojen määrä oli 12,9 päivää/henkilö. Kasvua tapahtui erityisesti varhaiskasvatuksen ja opetustoimen alueella. Syyksi on raportoitu alku-

vuoden 2018 poikkeuksellisen voimakas influenssa-epidemia sekä yksittäisten henkilöiden pitkät sairauslomamat. Tavoitetaso vuodelle 2019 on 11,5. Työhyvinvointikoordinaattori on aloittanut työnsä 1.1.2019.

Hankintojen hyvällä suunnittelulla on mahdollista vaikuttaa nopeastikin asiakaspalvelun laatuun, kustannustehokkuuteen ja paikallisen elinkeinoelämän kasvumahdollisuuksiin. Hankintoja koskevat tavoitteet on raportoitu etenevän suunnitellusti. Esimerkiksi innovatiivisten hankintojen osuus kokonaisuudessa on ensimmäisenä tilastointivuonna 2018 yli asetettujen tavoitteiden (5 % vuonna 2019).

Positiivisuuden ja luottamuksen vahvistamisen tavoitteita on toimintakertomuksen mukaan edistetty, mutta toteumaraportointi on jossakin määrin puutteellista.

Asiakirjahallinto ja assistenttipalvelut

Asiakirjahallinnossa otettiin merkittävänä uudistuksena uusi M-Files -järjestelmä käyttöön vuoden alussa. Myöhästymistä syntyi alkuperäiseen aikataulutavoitteeseen nähden kokonaisuudessaan noin yksi vuosi. Samalla jatkettiin tiedonohjaussuunnitelman (TOS) päivittämistä ja M-Filesin kehittämistyötä. Henkilöstöä on perehdytetty koulutuksien avulla loppuvuoden 2017 ja alkuvuoden 2018 aikana, lisäksi on tuotettu ohjeistusta järjestelmän käyttöön sekä käyty läpi tiedonohjaussuunnitelmaa uusien toimintamallien mahdollistamiseksi.

Sähköisen säilytyksen lupaa pysyvästi säilytettävän aineiston osalta on haettu keväällä vuonna 2019 ja asia on parhaillaan Kansallisarkistossa käsittelyssä.

Tarkastuslautakunta on arviointisuunnitelmansa mukaisesti perehtynyt asiakirjahallintoon ja assistentti-palveluihin vuoden 2017 arviointikertomuksessa, ja saanut niihin liittyviin havaintoihin kaupunginhallituksen ja konsernihallinnon lausunnot. **Tarkastuslautakunta toteaa, että M-Files -järjestelmä on edelleen monilta osin puutteellinen, ja lautakunta seuraa käyttöönoton edistymistä myös vuonna 2019.**

Talous, rahoitus ja tietohallinto

Taloushallinnon henkilöstöjärjestelyjä on jatkettu vuodesta 2017 alkaen. Talousohjauksen tiimit on vuonna 2018 yhdistetty yhdeksi talous- ja rahoitus-tiimiksi. Päivitetty kirjanpitojärjestelmä on otettu käyttöön vuoden 2019 alussa. Taloushallinnon henkilöstöllä on ollut merkittävä rooli järjestelmän päivittämiseen liittyvissä tehtävissä.

Toimintakertomuksen mukaan tietohallinnon keskeisimpiä hankkeita ovat olleet asianhallinnan, asiakirjahallinnon ja sähköisen arkistoinnin uudistus-hanke Säihke, jossa käyttöönotettiin täysin uusi M-Files -tuotteeseen pohjautuva asianhallintajärjestelmä. Kaupunki on ottanut käyttöön uuden kuntalaisille suunnatun tilavarausjärjestelmä Varaamon. Järjestelmää kehitetään avoimeen lähdekoodiin perustuen useiden Suomen suurimpien kaupunkien toimesta, ja hankkeeseen Lappeenranta sai myös valtiovarainministeriöltä digikuntakokeilurahoitusta. Hankkeessa kehitettiin useita uusia toimintoja (mm. verkkomaksamisrajapinta).

Strategiatyö, työllisyys, hyvinvointi ja terveyden edistäminen

Kaupungin työllisyyden edistämisen painopistealueena ovat olleet edelleen nuoret ja pitkäaikais- ja rakennetyöttömät. Lappeenrannan työttömyysaste jatkoi laskuaan ja oli vuoden 2018 joulukuussa 11,4 %. Nuorten työllisyyden edistämiseksi tehtiin tiivistä yhteistyötä Lappeenrannan Ohjaamon kanssa. Strategisella rahoituksella on palkattu yhteistyössä Me-säätiön kanssa nuorten työllisyyden edistämiseen yrityskoordinaattori.

Työllisyyden edistämiseksi on tiivistetty yhteistyötä alueen yrittäjäjärjestöjen ja yrittäjien kanssa. Alueellista yhteistyötä on tiivistetty Etelä-Karjalan kuntien, Eksoten ja Te-palvelujen kanssa solmitulla kumppanuussopimuksella.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi kaupunki on tehnyt tiivistä yhteistyötä Eksoten kanssa. Kaupunki on ollut mukana maakunta- ja sote-uudistuksessa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhdyspinnan valmistelussa.

Kaupungin vuoden 2018 hyvinvointikertomus on koottu Etelä-Karjalan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpideohjelman mukaisesti.

Talouden tasapainottaminen

Toimintakertomuksen mukaan yhteiset palvelut on pääsääntöisesti toteuttanut talouden tasapainottamistoimenpiteitä tavoitteiden mukaisesti. Tietohallintokustannuksissa ei ole saavutettu kokonaisuutena tavoiteltuja säästöjä, mutta kustannustaso ei ole kasvanut. Työterveyshuollon III korvausluokan palveluista luopuminen on toteutunut, mutta kokonaisuutena työterveyshuollon kustannukset ovat toimintakertomuksen mukaan kasvaneet I ja II korvausluokan palvelujen käytön lisääntymisen myötä.

Korvausluokka ja sisältö	korvaus-%
I Ehkäisevä työterveyshuolto. Terveyttä, työ- ja toimintakykyä edistävä ja ylläpitävä toiminta sekä työhön paluun tuki.	60
II Sairaanhoido	40
III Työhyvinvointipalvelut, mm. työnohjaus, työkykykoordinaattorin palvelut.	Ei Kelan korvausta

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	Toimintakate, tot. -19,2 milj. €
	Toimintakate, bud. -23,9 milj. €
	Toteuma 80,4 %
TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	

Tarkastuslautakunnan johtopäätökset ja suositukset

Tarkastuslautakunta arvioi konsernihallinnon saavuttaneen hyvin toiminnalliset tavoitteensa. Yhteisten palveluiden vastuulla ollut talouden säästöohjelman toimeenpano on toteutunut odotusten mukaisesti.

Tarkastuslautakunta toteaa, että M-Files -järjestelmä on edelleen monilta osin puutteellinen, ja lautakunta seuraa käyttöönoton edistymistä myös vuonna 2019.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota työterveyshuollon kustannusten kasvuun, ja pyytää arviota siitä, minkä verran työterveyshuollon kustannusten kasvusta olisi ollut vältettävissä III korvausluokan palveluita tarjoamalla.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä asiana, että työllisyyden hoitoon panostetaan koko maakunnan yhteistyöllä.

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

Sosiaali- ja terveystalvelujen järjestäminen perustuu kuntien yhteiseen strategiseen palveluverkkosuunnitelmaan 2014–2018 ja kuntakohtaiseen palvelusopimukseen vuodelle 2018. Palvelujen järjestämisvastuu on Eksote -kuntayhtymällä.

Lappeenrannan ja Imatran kaupunkien tarkastuslautakunnat ovat arviointivuonna 2018 työohjelmansa mukaisesti käsitelleet yhteisesti omistajaohjausta kuntayhtymissä ja erityisesti Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystalveluissa (Eksote). Arviointiin liittyen lautakunnat haluavat tuoda esille omistajaohjaukseen ja talouteen liittyviä asioita.

Omistajaohjaus

Kuntayhtymän perussopimuksessa jäsenkunnat sopivat sen tehtävistä, päätöksenteon perusteista, jäsenkuntien osuudesta varoihin ja velkoihin sekä taloudesta. Perussopimus on jäsenkuntien kannalta tärkein omistajaohjauksen väline (Kuntalaki 56 §). Eksoten perussopimusta (1.1.2009) on päivitetty viimeksi 1.1.2016, jolloin Imatra liittyi sosiaali- ja terveystalveluun täysjäseneksi. Samalla poistettiin perussopimuksesta kuntaliitosten myötä Lappeenrannan kaupunkiin liitetyt Joutseno (2009) ja Ylämaa (2010).

Uusi kuntalaki on astunut voimaan 1.5.2015, jossa määriteltiin, että kuntayhtymien perussopimukset on saatettava uuden kuntalain mukaisiksi viimeistään valtuustokauden alussa 2017 (Kuntalaki 147 §). Eksoten perussopimusta ei ole päivitetty vastaamaan kuntalain säädöksiä 1.6.2017 valitun valtuuston toimikauden alusta.

Talous

Olemassa olevassa perussopimuksessa on määriteltä, että kuntayhtymä rahoittaa toimintansa jäsenkunnilta palvelusopimusten mukaisesti perittävillä maksuilla ja asiakkailta perittävillä asiakasmaksuilla sekä tuloilla.

Vuosi	Kaupungin maksuus	Maksuusuus, % kaupungin toimintakuluista
2013	217 630 000 €	50 %
2014	236 300 000 €	53 %
2015	240 924 451 €	54 %
2016	244 653 366 €	53 %
2017	237 070 000 €	53 %
2018	237 838 000 €	55 %

Perussopimuksen mukaan kuntayhtymän tulee järjestää palvelusopimusten mukaiset palvelut sopimusten perusteella talousarvioon sisällytettyjen tulojen puitteissa eikä jäsenkunnilta perittävien maksujen määrää voi talousarviovuoden aikana muuttaa,

ellei jäsenkunnan kanssa siitä erikseen sovita. Lappeenrannan maksuusuus vuonna 2018 on palvelusopimuksen mukaan 238 miljoonaa euroa.

Etelä-Karjalan kuntien verotulokehitys on ollut viime vuosina negatiivinen. Kuntien toimintamenoista Eksoten osuus on kasvava. Etelä-Karjalan kuntien kantokyselyssä (tutkimus Perlacon Oy, 2019) tuotiin esille, että kuntien talous ei kestä sote-kustannusten kasvua.

Eksote teki vuodelta 2018 alijäämäisen tilinpäätöksen -16,1 M€, jolle ei ole vielä huhtikuuhun 2019 mennessä laadittu tasapainotusohjelmaa.

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	Toimintakate, tot. -238,0 milj. €
	Toimintakate, bud. -238,2 milj. €
	Toteuma 99,9 %
TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	

Tarkastuslautakunnan johtopäätökset ja suositukset

Omistajaohjauksen tärkein väline on perussopimus, joka arviointikertomuksen (04/2019) laadinnan vaiheessa ei ole ajan tasalla eikä vastaa kuntalain säädöksiä. Jotta omistajaohjaus saadaan uutta kuntalain vastavaksi, lautakunta edellyttää kiirehtimään perussopimuksen saattamista kuntoon.

Kuntakohtaiset palvelusopimukset seuraavaa vuotta varten on laadittava hyvissä ajoin esim. kuluvan vuoden kesäkuun loppuun mennessä.

Tarkastuslautakunnan mielestä on edelleen välttämätöntä kehittää ja tehostaa omistajaohjausta. Tämä tulee kohdentua erityisesti taloudenohjaukseen ja seurantaan. Myös Eksoten tulee pystyä noudattamaan valtuustonsa hyväksymää talousarviota.

Eksoten tulee laatia strategiaan perustuva palveluverkkoratkaisu, jossa on otettu huomioon koko maakunnan etu. Eksoten tulee saada tuotettua palvelut laadukkaasti ja tehokkaasti talouden reunaehdot huomioiden. Eksoten toiminnan tehokkuudelle ja tuottavuudelle tulee jäsenkuntien pystyä esittämään vaatimukset ja mittarit seuranta varten.

Mikä on Eksoten rooli ja vastuu Etelä-Karjalan maakunnan elinvoiman ja hyvinvoinnin varmistamisessa?

HYVINVOINTI- JA SIVISTYSPALVELUT

Lapset ja nuoret

Lasten ja nuorten palvelut saavutti tavoitteensa ja alitti toimintakatteensa noin 1 %:lla.

Organisaatiomuutoksen yhteydessä nuorisopalvelut siirrettiin lasten ja nuorten palveluiden alle. Vuoden 2018 aikana varhaiskasvatuksen, lukiokoulutuksen ja nuorisotoimen vastuualueilla laadittiin strategian täytäntöönpanoa täsmäntävät vastuualuekohtaiset toimenpidesuunnitelmat ja jatkettiin perusopetuksen vastaavan suunnitelman täytäntöönpanoa.

Henkilöstökyselyssä on tullut esille mm. sisäilman laatuun liittyvät ongelmat ja vaikutukset työhyvinvointiin. Tiedossa olevat sisäilmaongelmat ovat omiaan heikentämään työmotivaatiota ja saattavat vaikuttaa negatiivisesti kaupungin houkuttelevuuteen työnantajana. Haasteellinen henkilöstökysymys on myös se, että osa ei pysty työskentelemään missään rakennuksessa, olipa kysymyksessä vanha tai uusi rakennus. Uusien rakennusten käyttöönoton myötä sisäilmaongelmallisista rakennuksista voidaan luopua.

Vuoden 2018 arvioinnissa tarkastuslautakunnan painopistealueena oli perusopetus.

Perusopetuksen vastuualueelle kuului talousarvio-kauden alkaessa 18 peruskoulua, joista 13 on 1-6-luokkien kouluja ja viisi yhtenäistä peruskoulua. Eri-tyisopetus järjestetään pääsääntöisesti yleisopetuksen yhteydessä. Perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestäminen on kunnalle vapaaehtoista. Lappeenrannan kaupunki järjestää perusopetukseen valmistavaa opetusta.

Perusopetukseen on laadittu opetussuunnitelman toteutumisen varmistava strateginen toimintasuunnitelma, johon on yhdessä henkilöstön kanssa määritelty keskeisimmät kehittämistä edellyttävät asiat.

Perusopetuksen aluerahojärjestelmä purettiin elokuusta 2017 alkaen ja johtamisen painopistettä siirrettiin enemmän yksittäisiin kouluihin. Tavoitteena uudenaikaisella toimintamallilla on varmistaa aikaisempaa paremmin ja tehokkaammin uudistuminen.

Oppilasennusteiden mukaan Lappeenrannan kaupungin ylläpitämien peruskoulujen oppilasmäärä tulee kasvamaan noin 112 oppilaalla. Merkittävät oppilasmäärän kasvut tapahtuvat syksystä 2019 alkaen. Alkavan strategiakauden aikana suunnitellaan uudistetut tilat ja aloitetaan rakentaminen Kesämäen koululle (7-9 lk), Joutsenon koululle (1-9 lk), Sammonlahden koululle (1-9 lk) ja Lauritsalan koululle (1-9 lk). Sammonlahden koulun Skinnarilan toimipiste joutui siirtymään sisäilmapulmien vuoksi väistötiloihin jo vuodesta 2018 lukien. Väistötilojen

vuokrat nostavat kustannuksia. Skinnarilan väistötilojen menolisäys on lisätty lasten ja nuorten palvelujen talousarvioon.

Kouluterveyskyselyn tulokset osoittavat nuorten suhtautumisen pähteisiin loiventuneen. Toisaalta kouluterveyskyselyssä on 4. ja 5. luokkalaisten osalta päästy kolmen parhaan joukkoon vertailukaupunkien kanssa. Lappeenrannan 8. ja 9. luokkalaisten hyvinvointi näyttäisi olevan selkeästi hyvällä tasolla koko Suomen tasoon verrattuna. Esimerkiksi Lappeenrannan kaupungin koululaiset pitävät koulun käynnistä kaikista eniten.

Perusopetuksen kustannusvertailussa Lappeenranta oli vertailukuntien tasolla.

Perusopetus, käyttömenot eur/oppilas	2015	2016	2017
Lappeenranta	7947	8268	7888
Verrokkikuntien ka	7925	8037	7850

Lähde: KL, Kouluikkuna.

Lukiokoulutuksen vastuualue ylläpitää talousarvio-kauden alkaessa kahta lukiota. Lappeenrannan kaupungin lukioissa on opiskelijoita myös muista kunnista. Vastuualueella lukioiden opetussuunnitelmat uudistettiin 1.8.2016 lukien. Valtakunnallisena hankkeena on jälleen aloitettu lukion opetussuunnitelman perusteiden laadintatyö. Lappeenrannan lukiokoulutuksen strategisen kehittämissuunnitelman tavoitteena on Suomen paras lukiokoulutus 2022.

Vuoden 2018 aikana on selvitetty mahdollisuutta tiivistää lukioiden yhteistyötä yliopiston kanssa. Selvitystöiden perusteella lukiokoulutuksen sijaintia ei ole perusteltua tässä vaiheessa siirtää yliopiston yhteyteen. Tilannetta arvioidaan tiedelinjan ja IB-koulutuksen osalta opetussuunnitelmatyön edistyessä. Yhteistyörakenteiden kehittämiseksi on käynnistetty LUT Junior University hanke.

Ylioppilaskirjoitusten tulokset olivat tavoitteen mukaisesti hieman yli maan keskiarvon. Lukioiden hyvinvointiprofiilin tulosten mukaan lukiolaisten hyvinvointi on niin ikään paremmalla tasolla kuin Suomessa keskimäärin. Lukioissa on harjoitettu aktiivisesti myös kansainvälistä toimintaa.

Lukioiden opettajien työhyvinvointikyselyn tulokset ovat 2018 ja 2019 heikompia kuin edellisvuosina.

Talousarvion mukaan Lappeenrannan kaupungin ylläpitämien lukioiden opiskelijamäärät tulevat laskemaan alkaneella strategiakaudella noin 100 oppilaalla. Suurin vähennys tapahtuu lukuvuoden 2019 - 2020 alusta lukien. Lasten ja nuorten lautakunta on päättänyt 31.10.2017 kokouksessaan aikuislukion toiminnan muuttamisesta. Lukuvuoden 2018 - 2019 alusta lukien aikuislukion toimintaa on muutettu siten, ettei enää tarjota mahdollisuutta opiskella koko

lukion oppimäärää. Aikuislukiossa on edelleen mahdollisuus opiskella aineopiskelijana esim. aloittaa uusi kieli tai kerrata lukion kurssuja korkea-asteen pääsykokeita varten.

Lukion kustannusvertailussa Lappeenrannan opiskelijakohtaiset käyttömenot olivat 428 euroa suuremmat kuin verrokeissa keskimäärin (edellisenä vertailuvuonna +977 euroa).

Lukio, käyttömenot eur/opiskelija	2015	2016	2017
Lappeenranta	7251	7449	6905
Verrokkikuntien ka	6473	6472	6477

Lähde: KL, Kouluikkuna

Varhaiskasvatuksen vastuualueella ennakoidusta kysynnän kasvusta aiheutuvat kustannukset on voitu kattaa aiemmilta vuosilta siirretyillä määrärahoilla. Hoidotuet ovat toteutuneet ennakoitua pienempinä ja asiakasmaksutulot ovat olleet arvioitua suuremmat.

Tuleville vuosille on odotettavissa sekä kysyntää lisääviä että vähentäviä muutoksia. Toimintakertomuksen mukaan vielä on varhaista arvioida vuosille 2020 – 2021 annetun talousarvioraamin riittävyttä.

Lappeenranta ei osallistu valtioneuvoston käynnistämään kokeiluun viisivuotiaiden maksuttomasta varhaiskasvatuksesta vuosina 2018–2019, sillä osallistuminen ei olisi ollut kaupungille kustannusvaikutuksiltaan neutraali.

Päivähoidon käyttöaste vuonna 2018 pysyi vuoden 2017 tasolla, ollen 75,5 %. Vuonna 2016 käyttöaste oli 66,9 %. Käyttöaste vaihtelee kuukausittain päiväkodeittain riippuen mm. osapäiväisten lasten määrästä. Varhaiskasvatusmaksujen muuttaminen varhaiskasvatusaikaan perustuviksi on vähentänyt lasten varhaiskasvatuksessa viettämää aikaa. Näin samaa varhaiskasvatuspaikkaa on voinut käyttää kaksi lasta.

Nuorisotoimen raportoidaan saavuttaneen tavoitteensa. Ohjaamo-toiminta on vakiinnuttanut paikansa nuorten neuvonnassa ja ohjauksessa.

Kulttuurisen nuorisotyön yksikössä aloitti koordinaattori, jonka tehtävänä on iltapäiväkerhotoiminnan koordinointi, matalan kynnyksen harrastustoiminnan kehittäminen ja järjestyhteistyö.

Strategista rahoitusta on kohdistettu koulunuorisotyön kehittämiseen.

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	Toimintakate, tot. -94,9,0milj. €
	Toimintakate, bud. -95,9 milj. €
	Toteuma 99,0 %
TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	

Tarkastuslautakunnan johtopäätökset ja suositukset

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen siihen, että lasten ja nuorten palveluissa pysyttiin talousarviossa. Tarkastuslautakunta huomauttaa, että kustannuspaine kasvaa uusien kiinteistöjen myötä, koska uusien kiinteistöjen vuokratustannukset ovat suurempia.

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen toiminnan monipuoliseen kehittämiseen, joka tekee Lappeenrannasta monilta osin jopa edelläkävijän valtakunnallisesti. Henkilöstötyytyväisyyskyselyn perusteella perusopetuksen tulokset ovat kaupungin parhaalla tasolla. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä asiana, että rekrytoidaan määräaikaista tuntiopettajia vakinaisiksi. Henkilökunta on hyvin motivoitunut uudistus- ja kehittämistyöhön.

Lappeenrannan koulujen kehitystyöstä ollaan hyvin kiinnostuneita valtakunnallisesti. Koulujen rehtoreita ja opettajia pyydetään usein asiantuntijoiksi eri valtakunnallisiin tapahtumiin ja kehittämisryhmiin. LUT:n kanssa tehtävä yhteistyö kiinnostaa myös laajemmin Suomen kunnissa. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että toimialalla tapahtuvan strategisen suunnittelun ja johtamisen hyvät käytännöt saataisiin vietyä myös muillekin toimialoille.

Vaikka kouluterveyskyselyjen perusteella lasten hyvinvointi näyttäisi olevan keskimäärin hyvällä tasolla, tarkastuslautakunta on huolissaan havainnoista, joiden mukaan kaupungissa on erittäin vaikeassa tilanteessa olevia ja huonosti voivia lapsia ja nuoria. Kaupungin ja Eksoten yhteistyö esim. lastensuojelun palveluissa on koettu haasteelliseksi. Strategisten mittareiden mukaan lähes joka neljäs nuori kokee, että elämällä ei ole tarkoitusta ja päämäärää. Tarkastuslautakunta kysyy, mitä toimenpiteitä ollaan kohdistamassa juuri tälle ryhmälle?

Kulttuuripalvelut

Tarkastuslautakunnan arvioinnin painopisteinä vuonna 2018 oli teatteri.

Kulttuuripalvelut saavuttivat pääosin valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteensa. Kulttuuritoimen toimintakate -9 miljoonaa euroa toteutui talousarviossa suunnitellusti, ja menot olivat 0,35 miljoonaa euroa budjetoitua pienemmät.

Kirjasto saavutti monipuolisen tapahtumatuotannon tavoitteensa, mutta kirjastokäyntien määrän ja lainauslukujen laskevan trendin pysäyttäminen ei kaikilta osin toteutunut kokonaislainauksen vähentyessä edelleen. Tähän vaikuttaa kirjastonkäyttötapojen monipuolistuminen. Kirjasto on panostanut e-aineistoihin, sähköisiin palveluihin ja mediaohjaukseen. Omatoimiasiointi on käynnistetty jo kuudessa lähikirjastossa eri puolilla kaupunkia, ja mahdollistaa mm. pidentyneet aukioloajat.

Museo saavutti tavoitteensa. Omatoimisuuden ja aineistojen saavutettavuuteen on panostettu vuoden aikana. Kulttuuriaineistojen laaja lisääminen Finnportaaliin huomattiin ja Kansalliskirjasto palkitsi museon työn valtakunnallisella Vuoden asiakas-palkinnolla.

Orkesteri saavutti talouden ja toiminnan tavoitteensa. Orkesteritoimen toimintakate -1,34 miljoonaa euroa alittui 8 845 eurolla, ja tulostavoitteet saavutettiin lähes täysin (alitusta n. 2000 euroa). Konserteja järjestettiin 47. Kuulijamäärä nousi hieman 13 284 kuulijaan (2017: 13 226). Orkesterin painopisteinä on ollut edelleen yleisölähtöisyys ja korkean laadun takaaminen. Yleisöpohjan laajentaminen eri teemaan pohjautuvilla konserteilla on jatkunut suunnitelmien mukaisesti. Uutta yleisöä on tavoitettu uudenlaisen markkinoinnin ja mm. uusien internet-sivujen valmistumisen myötä. Palvelukotien asukkaille, koululaisille ja nuorille on suunnattu konsertteja painotetusti. Orkesterin osalta haasteena on vakanssitilanne.

Teatteri saavutti osan talousarviovavoitteistaan. Näytösten katsojaluku väheni vuoden 2017 tasosta takaisin vuoden 2016 tasolle, ollen vuonna 2018 n. 31 500 katsojaa (2017: 35 000, 2016: n. 31 000 katsojaa). Tästä noin 20 500 oli teatterin oman tuotannon katsojia. Suuren näyttämön täyttöaste oli 56 % (2017: 62 %), ja pienen näyttämön täyttöaste oli 63 %. Kokonaisuutena täyttöaste oli 57 %. Asiakaspalvelukeskus Winkissä panostettiin erityisesti teatterin ryhmämyyntiin. Tilojen ulosvuokraus jäi euro määräisestä tavoitteesta.

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	Toimintakate, tot. -9,4 milj. € Toimintakate, bud. -9,7 milj. € Toteuma 96,5 %
TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	

Tarkastuslautakunnan johtopäätökset ja suositukset

Tarkastuslautakunta korostaa kulttuuripalveluiden merkitystä kaupungin imagolle ja elinvoimalle.

Tarkastuslautakunta toteaa, että teatterin tekemään tilastointiin/raportointiin kaupungin tilinpäätöksessä voitaisiin kiinnittää enemmän huomiota ja katsojalukujen tilastoinnin selkeyden kannalta olisi hyvä erotella toisistaan esim. oman tuotannon, yhteistuotannon ja vierailijoiden katsojaluvut.

Teatteri saa palautetta sähköisen palautepalvelun kautta, henkilökohtaisilla sähköposteilla, teatteriklubin kautta ja myös ajoittain tehdyillä asiakaskyselyillä esim. koyleisöille. Tarkastuslautakunta kysyy, miksi asiakaskysely kohdennetaan vain koyleisölle eikä ole tehty laajempaa asiakastytyväisyystudkimusta? Tarkastuslautakunta suosittelee harkitsemaan asiakaskyselyä, johon teatterissa kävijä voisi vastata esim. väliajalla. Palautelomakkeen voisi laittaa valmiiksi esim. tuolille ja lomakkeen voisi palauttaa väliajalla tai esityksen jälkeen.

Lappeenrannan kaupunginteatterin suunnittelun lähtökohtana on ollut, että teatterin tiloja on mahdollista käyttää laajasti erilaisiin tapahtumiin ja näin teatteri saisi lisätuloja. Ulosvuokrauksen tulotavoitteet ovat olleet kuitenkin liian optimistiset. Tarkastuslautakunta toteaa, että kaikkia tiloja pitää yrittää myydä ulos ja myyntiä tehostaa. Tarkastuslautakunta kysyy, onko ulosvuokrauksen tehostamiseen tehty uusia konkreettisia toimenpiteitä ja onko hinnoittelu kohdallaan?

Tarkastuslautakunta suosittelee selvittämään, miten teatterin väliajalla tapahtuvaa myyntiä ja konseptia (esimerkiksi aulatilojen pöydät ja muut järjestelyt) voitaisiin kehittää. Tämä on tärkeää ottaa huomioon, kun kilpailutetaan palveluntuottajaa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että teatterin yhteistyö nuorten taiteenharrastajien kanssa on erittäin tärkeää, ja sitä tulee tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kehittää edelleen.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluiden toimintakate ja toiminnalliset tavoitteet toteutuivat pääosin suunnitellusti. Vastuualueen tulot eivät toteutuneet suunnitellusti (Urheilutalon peruskorjauksesta johtuen), mutta kulujen säästöillä pystyttiin tasoittamaan talous tasapainoon. Lauhan talven takia kunnossapidon kulut alituivat talousarviossa ennakoidusta.

Koko Lappeenrannan liikkumista edistävä ”Liikkumisohjelma 2025 –Myö liikuttaa” valmistelutyö käynnistettiin loppuvuonna 2018 laajalla kuntalaisten ja eri toimijoiden osallistamisella.

Liikuntatoimen lähivuosien painopisteenä ovat lähiliikuntapaikat ja matalan kynnyksen ratkaisujen sekä palveluiden kehittäminen.

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	Toimintakate, tot. -8,02 milj. € Toimintakate, bud. -8,05 milj. € Toteuma 99,6 %
TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	

Tarkastuslautakunnan johtopäätökset ja suositukset

Tarkastuslautakunta korostaa monipuolisten liikuntapalveluiden tärkeyttä kaupungin elinvoimaisuudelle ja ihmisten hyvinvoinnille. Liikuntapalveluiden vaikuttavuuden mittareita on syytä kehittää lähitulevaisuudessa mm. liikkumisohjelman tavoitteiden arvioimiseksi.

Lappeenrannan liikkumisohjelma 2025 -Myö liikuttaa antaa selkeän suunnan ja tavoitteet koko kaupungin terveyttä edistävän liikkumisen edistämiseksi ja ohjelma tukee kaupungin strategiaa. Liikuntatoimi on hyvin edistyksellisesti toiminut valtakunnan tasolla mm. koululiikunnan ohjauksen kehittämisessä. Keskeistä Lappeenrannan hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta olisi nyt onnistua sen toimenpiteissä.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan liikunnan-ohjauspalvelujen määrä ja laatu on erinomainen. Haasteena on kunnossapitohenkilöstön ja työnjohdon merkittävän nopea eläköityminen lähivuosina.

Tarkastuslautakunta toteaa, että lähiliikuntapaikkoihin panostamisen tavoitteena on saada kansalaiset liikkumaan koko kunnan alueella.

ELINVOIMA JA KAUPUNKIKEHITYS

Elinvoima ja kaupunkikehitys toimialan toiminta ja talous toteutuivat pääosin ennakkoidusti. Vuonna 2018 kadut ja ympäristö -vastuualueen toimintakate on ylittynyt n. 1,0 miljoonaa euroa, josta noin 0,6 miljoonaa euroa syntyy joukkoliikenteen ylityksistä ja 0,4 miljoonaa euroa katujen kunnossapidosta.

Vuosien 2017 - 2018 tasapainotusohjelman tavoitteet ovat pääosin toteutuneet vähintään tavoitellusti. Rakennusvalvonta ei ole saavuttanut tulojen kasvutavoitetta, mutta kustannuksissa säästämällä on päässyt tavoitteen mukaiseen toimintakatteeseen. Joukkoliikenteelle asetettuja tavoitteita ei ole vielä saavutettu, ja lähi- ja paikallisliikenne on ylittänyt talousarviokehityksensä n. 0,6 miljoonalla eurolla vuosina 2017 ja 2018. Kaupunkikehityksen vastuualueiden ostopalvelujen määrä ei ole vähentynyt tavoitellulla tavalla. Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan toimiala pyrkii tasapainottamaan taloutensa tämän valtuustokauden aikana strategiarahoituksella, maaomaisuuden tuotoilla ja yt-menettelyn avulla.

Toimialan strategiset tavoitteet ovat esitetyn perusteella pääosin toteutumassa oikeaan suuntaan. Kalkilla osin strategisten tavoitteiden toteutumista ei vielä tässä vaiheessa voida arvioida, vaikka toimenpiteitä on tehty. Toimivaa infraa koskevien tavoitteiden kehitystä on syytä seurata tulevana vuosina tarkasti, jotta nähdään esimerkiksi liikenneturvallisuuksuunnitelman vaikutukset onnettomuuksien määrään. Häiriöttä toimivaa infraa indikoiva asiakaspalautteiden määrä on ollut strategiassa asetettua tavoitetasoa suurempi.

Maaomaisuuden myyntituotot toteutuivat nettomääräisesti n. 1,9 miljoonaa euroa budjetoitua parempana.

Tarkastuslautakunta kiinnitti vuoden 2017 arviointikertomuksessa huomiota siihen, että kaupunkilaisten tyytyväisyys asuinympäristöön oli kyselytutkimuksen mukaan v. 2017 laskenut vuosien 2015 ja 2016 tasosta. Vuoden 2018 kyselytutkimuksen perusteella asukastyytyväisyys on kohentunut vuoteen 2017 verrattuna. Tyytyväisyys asuinympäristöön -mittari: 2016: 3,82, 2017: 3,59, 2018: 3,70.

Elinvoima ja kaupunkikehitystoimialalta painopistealueena vuotta 2018 koskevassa arvioinnissa on tarkastuslautakunnan työohjelman mukaisesti kaupunkisuunnittelu/kaavoitus ja rakennusvalvonta.

Kaupunginarkkitehti johtaa kaupunkisuunnittelun vastuualuetta, joka vastaa yleis- ja asemakaavoituksesta sekä luvista. Koko organisaatiossa on yhteensä 18 henkilöä, mutta tämän hetkisten poissaolojen myötä henkilöstövahvuus on kaupunginarkkitehdin ja sihteerin lisäksi 11 henkilöä. Vastuualueelle on

palkattu vuorovaikutussuunnittelija, mikä on muutanut työtapaa avoimmaksi kaupunkilaisiin nähden. Vuorovaikutussuunnittelija järjestää mm. asukastilaisuuksia, työpajoja ja hoitaa tiedottamisen sekä tilasuunnittelun. Tämän uudistuksen myötä kaupungin hankkeet ovat olleet paremmin median saatavilla ja tiedossa. Asiakaspalautte pyritään huomioimaan mahdollisimman hyvin jo kaavojen suunnitteluvaiheessa.

Kaavoituksessa tämän hetken painopistealueena on ollut yleiskaavoitus. Suunnittelun ja rakentamisen painopiste on ollut keskusta-alueella ja keskustan kehittämissuunnitelman valmistelussa.

Kaupunkisuunnittelun lupaprosessit ovat siirtyneet sähköiseen lupien valmisteluun. Lupien valmistelajat ovat lyhentyneet ja niissä ei ole jonoa vaan luvat otetaan välittömästi käsittelyyn. Osaavan henkilöstön saatavuus on ollut merkittävin haaste. Määräaikaisten sijaisten palkkaaminen ei ole tuottanut haluttua tulosta.

Myös **rakennusvalvonta** on siirtynyt kokonaan sähköiseen lupien valmisteluun, päätöksen tekoon ja toteutuksen valvontaan. Henkilökunta on saavuttanut sen tietotaidon ja osaamisen, jota rakennusvalvonnan viranomaistehtävät edellyttävät. Prosessit ja toimintatavat on hiottu toimiviksi ja toimintaa tukeviksi. Rakennusvalvonnan lupien käsittelyajat ovat valtakunnallisesti hyvällä tasolla. Rakennusvalvonnan tulee kattaa toimintansa saaduilla tuloilla. Rakennusvalvonnan tuotot eivät toteutuneet budjetoitusti, mutta talousarvion mukainen kate saavutettiin kustannuksissa säästämällä ja tinkimällä mm. henkilöstökuluissa.

Kadut ja ympäristöt -vastuualueella on käynnissä yhteistoimintamenettely, joka käynnistyi vuoden 2019 helmikuussa. Kadut ja ympäristö -vastuualue ylitti talousarviokehityksensä noin miljoonalla eurolla, josta joukkoliikenteen osuus on noin 600 000 euroa. Kadut ja ympäristö -vastuualueen varikko muuttaa keväällä 2019 tarkoituksenmukaisempiin ja terveellisimpiin tiloihin. Nykyisellä varikolla on myös toimintoja, joita ei ole tarkoituksenmukaista siirtää uudelle varikolle. Kadut ja ympäristö -vastuualueen nykyinen tuotantoprosessi ja toimintatapa eivät ole enää mahdollisia. Vastuualueella on valmisteltu vaiheittain toteutettavia toimenpiteitä toiminnan uudistamiseksi. Ensimmäisessä vaiheessa aiotaan lopettaa esim. muiden kuin katujen kunnossapitoon kuuluvien ajoneuvojen huollot. Yt-neuvotteluissa täsmentyi, että kahdeksan työtehtävää loppuu sekä näiden lisäksi täyttämättä jää kolme eläköitymisen seurauksena vapautuvaa tehtävää.

Kadut ja ympäristö -vastuualueella on valmisteltu tasapainottavia toimenpiteitä joukkoliikenteen jatkuvien budjettilylysten oikaisemiseksi. Tuloksena on

saatu toimenpideohjelma, jolla saavutettaisiin vuositasolla noin 130 000 euron säästö mahdollisimman pienin matkustajamäärämenetyksin. Lappeenrannan joukkoliikenteen hintamuutokset on otettu käyttöön 1.1.2019. Kesälle 2019 suunnitellaan liikenteen karsimista.

Tilakeskuksen tulos oli 1,3 miljoonaa euroa parempi kuin talousarviossa. Kuntakiinteistöt Oy:n toimintaa ja osin myös Lappeenrannan Yritystila Oy:n toimintaa on muutettu siten, että kaupungin oman palvelutuotannon käyttöön tulevat uudisrakennukset ja omassa käytössä olevien rakennusten peruskorjaus- ja pieninvestointihankkeet tehdään kaupungin omaan taseeseen. Käyttötalouteen kirjattavat vuosikorjaustoimenpiteet tehdään niin ikään kaupungin lukuun.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimi alitti hie- man budjettinsa ja toteutti tavoitteen mukaisesti ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukaisista tarkastuksista 82 % (tavoite 75 %).

Etelä-Karjalan maaseututoimi on toteuttanut toimintaansa suunnitellusti ja tukipäätökset on pys- tytty antamaan tavoiteajassa.

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN (ilman tilakeskusta)	Toimintakate, tot. - 8,8 milj. € Toimintakate, bud. -10,2. € Toteuma 86,9 %
TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	

TARKASTUSLAUTAKUNNAN JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET

Tarkastuslautakunta toteaa, että elinvoima ja kaupunkikehityksen toimialalla mm. kaupunkisuunnitelu sekä Wirma ovat merkittävässä asemassa kaupungin elinvoimaisuuden ylläpitämisessä ja kaupunkirakenteen kehittämisessä. Strategiset tavoitteet ovat pääosin toteutumassa oikeaan suuntaan, mutta esimerkiksi toimivaa infraa koskevien tavoitteiden kehitystä on syytä seurata tulevina vuosina tarkasti, jotta nähdään esimerkiksi liikenneturvallisuussuunnitelman vaikutukset onnettomuuksien määrään. Häiriöttä toimivaa infraa indikoiva asiakaspalautteiden

määrä on ollut strategiassa asetettua tavoitetasoa suurempi.

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen, että kaupunkisuunnittelussa ja kaavoituksessa on siirrytty osallista- vaan toimintatapaan.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kaupunki- keskustan elinvoiman heikkenemistä pyritään ehkäi- semään laatimalla keskustan kehittämissuunnitelma. Suunnitelman toimeenpanoa ja vaikuttavuutta kes- kustan elinvoimaan on seurattava ja reagoitava saa- tuun palautteeseen. Kaupunkikeskustan elinvoima vaikuttaa koko Lappeenrannan kaupungin elinvoi- maan.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä asiana, että raken- nusvalvonta on vaihtanut kaikki olennaiset prosessit sähköisiksi. Sähköisillä prosesseilla pyritään täysin paperittomaan rakennuslupaprosessiin ja lupien myöntämiseen ns. ”jatkuvana virtana”. Tarkastuslau- takunta on tyytyväinen, että lupien käsittelyaika on saatu jouhevammaksi.

Katujen ja kunnossapidon talous tuottaa haasteita. Kadut ja ympäristö -vastuualueen yhteistoiminta- neuvottelujen tarkoituksena on mm. saada ympäri- vuotista työtä koko henkilökunnalle. Tarkastuslau- takunta toteaa, että yt-neuvottelujen yhteydessä tulee tehdä uusiksi tehtävämäärittely ja että kaupungin oman henkilöstön tulisi työllistyä mahdollisimman hyvin ympäri vuoden.

KONSERNIYHTIÖIDEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kuntalain mukaan valtuusto asettaa talousarviossa ja -suunnitelmassa kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta on raportoitu vuoden aikana puolivuotiskatsauksen yhteydessä sekä tilinpäätöksessä.

Tilinpäätökseen sisältyvät talous ja rahoitus -tiimin kattavat analyysit yhtiöiden tilinpäätöksistä. Analyysit antavat hyvän kuvan yhtiöiden talouden olennaisimmista tunnusluvuista, talouden kehittymiseen vaikuttaneista seikoista sekä haasteista ja riskeistä. Taloudellisten tunnuslukujen tulkinnassa on huomioitu yhtiöiden toiminnan erilainen luonne.

Konserniohjausta on korostettu uudessa kuntalaissa. Omistajaohjauksella ja konsernivalvonnalla on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisöjen toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Keskeiset välineet tähän ovat kunnan edustajien päätösvallan käytön ohjaaminen yhtiökokouksessa, tavoitteiden asettaminen sekä konserniyhteisöjen toiminnan, suunnittelun, raportoinnin ja riskienhallinnan ohjeistaminen konserniohjeella. Lappeenrannan kaupunginvaltuusto on 16.10.2017 § 114 hyväksynyt kaupungin uuden konserniohjeen. Kaupungin johtamisjärjestelmän uudistuksen yhteydessä on muodostettu omistajaohjausryhmä. Omistajaohjausryhmän tehtävänä on valmistella asioita, joissa konserniyhtiö tarvitsee kaupunginhallituksen omistajaohjauspäätöksen sekä yhtiöiden yhteisiä kehitysasioita.

Vuoden 2018 arvioinnin painopisteenä olivat Lappeenrannan Toimitilat Oy -konserni sekä Saimaan lentoasema säätiö sr -konserni.

Merkittävimpiä muutoksia konsernirakenteessa

Lappeenrannan konsernirakenteessa tapahtui useita muutoksia vuoden 2018 aikana. Konsernirakenteen muutoksilla on pyritty varautumaan maakunta- ja soteuudistuksen edellyttämiin muutoksiin.

Merkittävin rakenteellinen muutos oli **Lappeenrannan Toimitilat -konsernin (Lato)** toiminnan käynnistämisen verotuksellisiin vaikutuksiin liittyvät toimenpiteet. Vuonna 2017 perustettiin ns. LATO-konserni, jossa kaupungin teknisen toimen Tilakeskus, Lappeenrannan Yritystila -konserni, Williparkki Oy ja Wirma Lappeenranta Oy yhdistyivät ja lisäksi perustettiin uusi yhtiö: Lappeenrannan Kuntakiinteistöt Oy. Konsernin emoyhtiönä toimii Lappeenrannan Toimitilat Oy, joka muodostettiin Lappeenrannan liiketoiminnat Oy:stä. Kaupungin toimitilahallinta siirtyi osaksi yhtiötä 1.6.2017 alkaen. Rakennusten omistusta ei siirretty tässä vaiheessa yhtiön taseeseen, koska siirron verotuksellinen kohtelu säilyi

epäselvänä. Yhtiön verotuksellinen asema muodostui verottajan odottamattoman ratkaisun vuoksi epätarkoituksenmukaiseksi. Muutoksenhaku yhtiön verotusta koskeviin ratkaisuihin on käynnissä sekä hallinto-oikeudessa että korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Muutoksenhaut koskevat osin myös Lappeenrannan Yritystilat Oy:tä. **Jotta kaupunkikonserni välttäisi epäedulliset veroseuraamukset, palautettiin Lappeenrannan Kuntakiinteistöt Oy:n toiminta käytännössä kaupungin oman tilakeskuksen toiminnaksi. Sekä ylläpito että investoinnit toteutettiin vuoden 2018 alusta jälleen kaupungin kirjanpidossa.**

Wirma Lappeenranta Oy siirtyi vuoden 2018 alusta Lappeenrannan Toimitilat Oy:ltä Lappeenrannan kaupungin omistukseen. Yhtiön toiminnalliset tavoitteet toteutuivat.

Vuoden 2018 aikana valmisteltiin kauppa, jolla Lappeenrannan **kaupunki osti Lappeenrannan Energiaverkot Oy:ltä sen omistaman hulevesiverkoston** (kauppa voimaan 1.1.2019). Samassa yhteydessä kaupungin omistamat vesihuoltoverkoston osat siirtyvät Lappeenrannan Energiaverkot Oy:n omistukseen. Energiaverkot Oy hoitaa hulevesien hallintaan liittyvät tehtävät kaupungin kanssa solmimansa palvelusopimuksen mukaisesti.

Saimaan Talous ja Tieto Oy:n toiminta fuusioitui vuoden 2019 alusta yhdessä Pohjois-Karjalan Tietotekniikkakeskus Oy:n ja Siun Talous Oy:n kanssa **Meidän IT ja Talous Oy:ksi.**

Keskeisten konserniyhteisöjen toiminta

Saimaan Tukipalvelut Oy:n taloudelliset tavoitteet toteutuivat budjetoitua paremmin. Liikevaihto laski 2,3 %, mutta oli suurempi kuin talousarviossa. Omavaraisuusasteella mitattuna (39,5 %) yhtiön vakavaraisuus on hyvä ja vahvistunut edelleen edellisestä vuodesta (36,9 %) hyvän tuloksen ansiosta. Vuoden 2018 aikana selvitettiin miten yhtiön In house - asema voidaan jatkossa turvata uuden hankintalain voimaantulon siirtymäkauden päättyessä 31.12.2018. Kyseinen laki tiukentaa sidosyksikön In-house-aseman raja-arvoja.

Lappeenrannan Asuntopalvelu Oy -konserni on pääosin saavuttanut sille asetetut tavoitteet. Liikevaihto jäi noin 0,5 miljoonaa euroa asetettua tavoitetta pienemmäksi (1,5 %). Samoin tilikauden tulos oli 0,48 miljoonaa euroa tavoiteltua tasoa heikompi. Liiketoiminnan muut tuotot olivat vuonna 2018 noin 1,85 miljoonaa euroa. Liiketoiminnan muut tuotot koostuvat lähinnä myytyjen kerrostalojen myyntivoitoista. Konsernin kuluja kasvatti erityisesti purkukustannukset ja asuinhuoneistojen myyntitappiot. Konsernin omavaraisuusaste (17,6 %) on hieman

parantunut edellisestä vuodesta (16,8 %), mutta on edelleen välttävä. Yhtiön tehtävänä on sosiaalinen asuntotuotanto, eikä kaupungilla ole intressiä saada tuottoja yhtiöstä, vaan toteuttaa kaupungin asuntopolitiikkaa.

Lappeenrannan Energia Oy -konsernin liikevaihto oli noin 129,2 miljoonaa euroa, ja kasvoi edellisvuodesta noin 6,7 %. Tässä merkittävimpänä syynä oli sähkön markkinahinnan nousu. Tilikauden voitto oli 14,9 miljoonaa euroa, mikä oli budjetoitua parempi. Tulevina vuosina liikevaihtoon ennustetaan laskua 110 miljoonan euron tasolle, ja tulosta yhtiön odotetaan tekevän 14 -15 miljoonaa euroa vuosittain. Konsernin konkreettinen tavoite on tuottaa omistajalle asetettu tuotto valtuustokauden aikana. Toteutunut tuotto vuonna 2018 oli tavoitteen mukainen 12,0 miljoonaa euroa. Konsernin kannattavuus on hyvä, mutta omavaraisuusaste edelleen välttävällä tasolla 20 % (2017: 16,7 %). Tuloutustavoite kaupungille vaikuttaa omavaraisuusasteen parantamismahdollisuuksiin voitollisista tuloksista huolimatta. Energia-konsernilta saatavat korkotuotot ovat merkittävä lisä kaupungin omassa talousarviossa.

Lappeenrannan Toimitilat Oy -konsernin toimintaa vuonna 2018 leimasi edellä mainittu verohallinnon ennakkoratkaisuun saatu hallinto-oikeuden ratkaisu. Konsernille asetetut sitovat tavoitteet ovat ohjanneet yhtiön toimintaa ja yhtiö uskoo tavoitteiden saavuttamiseen. Kiinteistöstrategian laatiminen on aloitettu vuoden 2018 aikana. Yhtiön liikevaihto saavutti talousarvion tavoitteen, ja tulos oli talousarviota parempi. Toteutuneet luvut tilikaudelta eivät ole vertailukelpoiset edelliseen vuoteen verrattuna, koska kaupungin palvelutuotannossa olevien rakennusten osalta toiminta palautettiin kaupungin tilakeskukselle. Kannattavuuden tunnuslukuja tarkasteltaessa on huomioitava, että Lappeenrannan Toimitilat Oy -konserniin kuuluu yhtiöitä, joiden toiminat tukevat kaupungin elinkeino- ja matkailustrategian tavoitteita. Jatkossa nähdään kuitenkin tärkeänä, että konsernin tulos saadaan käännettyä positiiviseksi.

Etelä-Karjalan Jätehuolto Oy saavutti talousarvion tavoitteensa sekä liikevaihdon että tuloksen osalta. Yhtiö on kyennyt vahvistamaan kannattavuuttaan suhteessa edelliseen vuoteen.

Saimaan lentoasema säätiö sr -konserni muodostuu Saimaan lentoasema säätiö sr:stä ja säätiön kokonaan omistamasta Lappeenrannan Lentoasema Oy:stä. Säätiön tarkoituksena on tukea ja edistää Saimaan alueen matkailua ja muita elinkeinoja Lappeenrannassa sekä Etelä-Karjalassa turvaamalla alueen saavutettavuutta ylläpitämällä ja kehittämällä kansainvälisiä lento- ja muita liikenneyhteyksiä ja niiden vaatimaa infrastruktuuria. Vuoden 2018 aikana lentoasemalla oli 33 489 matkustajaa. Edellisvuosina 2016 oli alle 5 000 matkustajaa ja vuonna 2017 6 216 matkustajaa.

Tarkastuslautakunnan johtopäätökset ja suositukset

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kunta-konsernin merkitys on huomioitu hyvin kaupungin johtamisessa. Todettiin, että on harmillista, että oikeusprosessit ovat pitkiä ja lamaanuttavat näin toimintaa sekä suunnittelua. Pitkän oikeusprosessin lopputulos aiheuttaa epävarmuutta.

Lentokentän liiketoimintamallin kehittäminen on työn alla. Kaupunkikonserni joutuu varautumaan valtionavustuksen poisjäämiseen v. 2020. Nyt omistaja-ohjauksella on saatu lupa sitoutua enintään 1 miljoonan euron vuotuisiin sopimuksiin. Tämä tuo haasteita yhtiön tulevaisuuden kehittämisen ja maksuvalmiuden kannalta. Säätiö huolehtii yhtiön maksuvalmiudesta.

Lentoliikennemarkkinointisopimusten osalta tilanne tulee olemaan vaikea. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä asiana, että Lappeenrannan Lentoasema Oy:ssä toimii ammattihallitus.

Toimitilojen vuokrien nousu on tulevien vuosien suuri haaste. Vuokrien nousun hillitsemiseksi tarvitaan ennakkoluultomia tilaratkaisuja ja tilatehokkuuden huomattavaa parantumista. Lato-konsernin keskeiseksi tavoitteeksi on asetettu tilankäytön tehostaminen 10 %:lla vuoteen 2021 mennessä. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä asiana, että sisäilma-ongelmien käsittelyssä on selkeät toimintatavat ja että sisäilmakäsittelyn prosessikuvaus on päivitetty.

Muut arviot

Henkilöstö

Kaupungin tilinpäätöksessä on selostettu kaupungin henkilöstörakenteeseen ja -menoihin, henkilöstön työhyvinvointiin ja sairastavuuteen sekä osaamisen ylläpitoon liittyviä tietoja. Tarkastuslautakunta on tehnyt kertomuksesta seuraavat havainnot:

Henkilöstön kokonaismäärä nousi hieman. Lappeenrannan kaupungin palveluksessa oli 31.12.2018 yhteensä 2 268 henkilöä. Henkilöstön kokonaismäärä lisääntyi 12 henkilöllä edellisen vuoden loppuun nähden. Määräaikaisten osuus henkilöstöstä oli vuoden 2018 lopussa 24 %. Vuonna 2018 ei käytetty vuokratyövoimaa.

Henkilötyövuosien määrä vuodenvaiheessa 2018 - 2019 oli 1 815 henkilötyövuotta eli yhden henkilötyövuoden vähemmän edelliseen tarkastelu-aikaan nähden.

Kokonaisuutena henkilöstön **rekrytointitilanne säilyi edelleen hyvänä**, ja avoinna oleviin tehtäviin on riittänyt hakijoita. Toimialakohtaisia eroja on kuitenkin arvioinnin yhteydessä noussut esiin.

Työntekijöiden eläköitymisikä nousi hieman ollen keskimäärin 63,8 vuotta (ed. vuonna 63,1 v.), joten Lappeenrannan tilanne on valtakunnallisen keskiarvon (63,9) tasolla.

Henkilöstömenot kasvoivat 2,2 % vuoteen 2017 verrattuna. Palkkamenoissa ilman sivukuluja oli 3,6 %:n kasvu. Tästä yleiskorotuksen ja joulukuussa maksetun kertaerän osuus on noin 1,6 %.

Varhaiseläkemenoperusteiset maksut vähenivät edelleen. Erityisesti organisaatorakenteen muutoksilla ja työterveyshuollon painopisteen siirtymisellä ennaltaehkäisevään suuntaan on ollut vaikutusta tähän myönteiseen kehitykseen.

Henkilöstökyselyn vastaajamäärä oli 1350 henkilöä (+320 verrattuna vuoteen 2017). Kyselyn kokonaiskeskiarvo oli 3,63 (2017: 3,61, 2016: 3,69, 2015: 3,68). Koska tuloksissa on merkittäviä työyksikkökohtaisia eroja, tulisi löytää ne erityiset kehitystarpeet yksikkökohtaisesti, joilla työhyvinvointia voidaan lisätä.

Terveysperusteiset sairauspoissaolot lisääntyivät edelleen. Vuonna 2018 terveysperusteisia sairauspoissaoloja oli keskimäärin 12,97 kalenteripäivää henkilöä kohden, kun edellisenä vuotena vastaava luku oli (2017: 11,7, 2016: 10,6 pv). Sairauspoissaolojen lisääntymisestä huolimatta terveysperusteiset sairauspoissaolot olivat edelleen vertailukaupunkeja alhaisemmalla tasolla. Kevan tilastojen perusteella kuntasektorin sairauspoissaolot ovat 16 pv/henkilö. On muistettava, että Lappeenrannassa asiaan vaikuttaa merkittävästi muista kunnista poikkeava organisaatorakenne. Monet ammattiryhmät, joilla on runsaasti sairauspoissaoloja, ovat siirtyneet Eksoten ja yhtiöiden palvelukseen. Sairauspoissaoloista aiheutuvat välittömät kustannukset olivat kertomusvuonna 2 204 560 euroa.

Työhyvinvointitoimintaan panostettiin kertomusvuonna kaikkiaan 268 561 euroa. Yhtenä keinona on ollut liikunta- ja kulttuurisetelit, joita on annettu henkilöstölle 100 eurolla henkilöä kohden. Liikunta- ja kulttuurisetelit ovat saaneet myönteistä palautetta henkilöstöltä. Kaupunki palkitsi henkilöstöä hyvin tehdystä työstä korottamalla liikunta- ja kulttuurisetelin arvoa 50 eurolla.

Työterveyshuollon painopistettä on onnistuttu viime vuosien aikana siirtämään aikaisempaa enemmän ennaltaehkäisevään toimintaan. I-korvausluokan osuus oli vuonna 2018 noin 48 %. Työterveyshuollon kustannukset henkilöä kohden ovat suurten työnantajien keskitasoa. **Työterveyshuollon nettomenot eivät ole laskeneet III korvausluokkaan kuuluvista palveluista luopumisen myötä. III korvausluokan palveluista luopuminen on tuonut osaltaan tavoitellun säästön. Sen sijaan I ja II korvausluokan palvelujen käyttö on sairastamisen lisääntymisen myötä kasvanut, mikä on nostanut työterveyshuollon kuluja.**

Henkilöstökoulutuksen painopiste oli kertomusvuonna eri alojen täydennyskoulutuksessa. Personec ESS-järjestelmään kirjattiin kertomusvuonna kaikkiaan 2 903 koulutuspäivää (1,3 pv/hlö).

Tarkastuslautakunta toteaa, että henkilöstökyselyn tulokset tulee ottaa yhtenä signaalina siitä, että henkilöstön työhyvinvoinnin ja osaamisen kehittämistä tulee jatkaa yhtenä tärkeänä johtamisen painopistealueena jatkossakin.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota jatkuviin sairauspoissaolomäärien kasvuun. Sairauspoissaolojen määrällä on suora yhteys myös kustannuskehitykseen. Tarkastuslautakunta kysyy arviota siitä, paljonko sairauspoissaoloista aiheutuu kustannuksia, kun välittömiin kustannuksiin lisätään sivukulut ja sijaiskustannukset sekä muut välilliset kustannukset.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Toimintakertomuksen sisäisen valvonnan selonteossa on esitetty kaupunginhallituksen arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kaupunginhallituksen selontekoa varten toimialat ovat koonneet omat selontekonsa. Lisäksi arvioinnissa on käytetty sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen havaintoja.

Selonteossa on siitä annettujen ohjeiden mukaisesti käsitelty eri sisäisen valvonnan osa-alueita ja selonteko on tarkastuslautakunnan mielestä riittävän kattava. Selonteon mukaan kaupungin sisäisen valvonnan todettiin olevan pääosin hyvällä tasolla eikä merkittäviä sisäisen valvonnan tai riskienhallinnan puutteita ole todettu tilikaudella.

Toimialojen selonteissa esitetyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan keskeiset kehittämiskohteet koskivat mm. talouden haasteita, sopimustenhallinnan

ja -valvonnan täytäntöönpanon varmistamista uudessa M-Files asianhallintajärjestelmässä, kuormituneisuuden hallintaa muutostilanteissa, tietojärjestelmien tuottaman tiedon hyödyntämistä toiminnan kehittämisessä, palkitsemisjärjestelmää, asiakaslähttöisyyttä ja hankintaosaamista sekä osaamisen kehittämistä muuttuvaa toimintaympäristöä vastavalla tavalla.

Toimintakertomuksessa on raportoitu myös riskeistä ja epävarmuustekijöistä, joista merkittävimmiksi nostettiin kaupungin raskas investointiohjelma ja sen johdosta ennakoitava konsernin lainakannan kasvu. **Talouden riskeihin on pyritty varautumaan pitkäjänteisellä taloussuunnittelulla.** Sote- ja maakuntauudistuksen kaatuminen muuttaa tulevaisuudennäkymiä jälleen. Talouden epävarmuustekijöihin vaikuttaa Lappeenrannassa merkittävästi myös Venäjän talouden tilanne.

Kaupungissa on kehitetty kokonaisvaltaisen riskienhallinnan menettelytapoja ja jalkauttamista osaksi talousarvio-, tilinpäätös- ja strategiaproessia. Tarkastuslautakunta pitää tätä erittäin hyvänä asiana. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta tukevat kaupunkikonsernin strategisten tavoitteiden toteutumista.

Tarkastuslautakunta huomauttaa, että riskienhallinnan asiantuntijaorganisaatio on hyvin pieni, jolloin korostuu menettelyiden ja toimintatapojen noudattaminen kaikilla organisaatiotasoilla. Tarkastuslautakunta kysyy, miten turvallisuus- ja riskienhallintapäällikön sijaistaminen on varmistettu, ja onko jokaisella toimialalla nimetty omat vastuhenkilöt katsomaan toimialan riskienhallinnan kokonaiskuvaa?

Sopimustenhallinta

Sopimustenhallinnassa on todettu edellisten vuosien arvioinneissa puutteita, jotka tulisi ratkaista ja saattaa sopimustenhallinta riittävälle tasolle. Tarkastuslautakunta seuraa sopimushallinnan kehittymistä, koska sen asianmukaisuus on keskeinen sisäisen valvonnan järjestämisen kannalta. Sopimustenhallinta on ollut myös vuoden 2018 arvioinnissa yhtenä painopistealueena.

Kaupungin uudeksi asianhallintajärjestelmän työkaluksi on valittu M-Files. Järjestelmässä toteutetaan myös sopimustenhallinta ja tämän käyttöönottoa on tehty vuosien 2017 ja 2018 aikana. Sopimusrekisteri ei ole vielä ajantasainen.

Konsernihallinnassa on valmistelussa sopimusohje, joka tuodaan toimitelinkäsittelyyn vuoden 2019 aikana. Sopimusohjeessa määritellään sopimusprosessien kulkua sekä annetaan toimintaohjeita muun

muassa sopimusten riskiarvion tekemisestä, valmistelusta, valvonnasta, reklamoinnista, tiedonkulusta, raportoinnista, vastuuhenkilöistä sekä sopimusten hyväksymistä ja allekirjoittamista koskevasta toimivallasta. Sopimusohjeessa tullaan ohjeistamaan myös M-Files -sovelluksen sopimushallinnan käyttöä.

Toimintakertomuksessa todetaan sopimushallintaa koskevien riskien osalta, että yhä suurempi osa kaupungin toiminnasta on kytköksissä sopimuksiin, ja kaupungin henkilöstöltä edellytetään yhä enemmän sopimusosaamista. Tehokas sopimusmuotoilu ja sopimustenhallinta on koko organisaation etu. Henkilöstöresursseissa on pyritty huomioimaan sopimusten sähköistämiseen ja järjestelmäsiirtoihin liittyvä työvoiman tarve. M-files järjestelmässä on havaittu edelleen joitakin puutteita automaattisissa kontroleissa esimerkiksi henkilöstön vaihtuvuuteen tai sijaistuksiin liittyen.

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen, että konsernin sopimustenhallinnan merkitys on organisaatiossa tiedostettu, ja ohjeistusta ollaan laatimassa. Ohjeistuksen jälkeenkin on tärkeää varmistaa, että sopimuksia tekevä henkilöstö osaa käyttää M-Files järjestelmää. Lisäksi tulee ohjeistaa sopimushallinnan prosessit niissä tilanteissa, kun henkilöitä vaihtuu tai tulee pitkiä sijaistuksia.

Hankehallinto

Vuonna 2018 kaupungilla on ollut käynnissä noin 40 hanketta, joista suurin osa hyvinvointi- ja sivistyspalvelujen toimialalla. Aktiivisimpia hanketoiminnan hyödyntäjiä ovat varhaiskasvatus, perusopetus, lukiokoulutus, liikuntatoimi, yrityspalvelut ja ympäristötoimi.

Aikaisemmin on ollut käytössä elinkeinopoliittinen määräraha. Uuden strategian myötä on käytössä strateginen erillisrahoitus, jonka kautta on tarkoitus kanavoida 6 miljoonaa euroa kolmelle strategian kärjelle: kasvua- ja osaamista, puhdasta ja kestävää sekä sykettä ja säpinää. Toimialoja on kannustettu

hyödyntämään erillisrahaa strategisten kärkien rahoitukseen. Noin 0,6 miljoonaa euroa on käytetty omarahoitusosuutta, johon on saatu noin miljoona euroa ulkopuolista rahoitusta. Toimialat käyttävät myös omia määrärahojaan hanketoimintaan.

Mahdollisia rahoituslähteitä on olemassa monipuolisesti. Suoraan EU-ohjelmista haettavan rahoituksen osuus tulee kasvamaan tulevaisuudessa. Hankkeiden käynnistämistä ja toteuttamista varten on laadittu prosessi, jonka noudattaminen on tärkeää, jotta hankkeet toteutuvat strategian mukaisesti.

Tarkastuslautakunta toteaa, että hankkeiden ja elinkeinopoliittisten toimenpiteiden tukemana alueelle voi syntyä tai sijoittua uusia yrityksiä ja työpaikkoja. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan on hyvä, että hankkeiden priorisoinnissa hyödynnetään vaikutusten ennakoarviointia ja näin vahvistetaan kaupungin päätöksenteon ennakoivaa ja kokonaisvaltaista huomioimista kunnallisessa päätöksenteossa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että hankkeiden vaikuttavuuden arviointiin ja jälkiarviointiin on hyvä kiinnittää erityistä huomiota, jotta varmistetaan niiden edellyttämien henkilöstö- ja osaamisresurssien tuloksellinen käyttö. Kun hanke joskus loppuu, niin mitä jää käteen, mikä on hyötysuhde? Hankkeiden vaikuttavuutta tulee arvioida myös useamman vuoden aikajaksolla. Tehdäänkö kaupungissa seurantaa, että mitä lisäarvoa hanke tuottaa pitkällä aikavälillä? Tilinpäätöksessä voisi tuoda selkeämmin esille, mitä hankkeilla on saatu aikaiseksi, (esimerkiksi työpaikkoja, kehittämistoimintaa, uutta toimintaa, hyödyt yritysten liiketoiminnalle).

Yhteenveto

Kaupunkikonserni saavutti toiminnan ja talouden tavoitteensa pääsääntöisesti hyvin vuonna 2018. Kuntalaisten palvelut kyettiin tuottamaan edelleen laadukkaasti. Lappeenranta 2033 -strategia on ohjannut talousarviovuoden tavoitteiden asettamista, ja ilokseen tarkastuslautakunta voi todeta, että valtaosaa tavoitteista on alettu toteuttaa. Vuosi 2019 tulee olemaan ensimmäinen varsinainen tarkistusaste tavoitteiden etenemiselle haluttuun suuntaan. Tarkastuslautakunta pitää uutta Lappeenranta 2033 -strategiaa hyvänä suunnitelmana tuleville vuosille, ja pitää tärkeänä, että strategian toteutumisen mittaaminen ja seuranta järjestetään tarkoituksenmukaisella tavalla tulevissa tilinpäätöksissä ja muissa raportoinneissa.

Kaupungin talouden tasapainottamistyö on jatkunut edelleen. Valtuuston kesäkuussa 2016 hyväksymän käyttötalouden tasapainottamisohjelman 2017 - 2018 tavoitteena on vahvistaa kaupungin talouden kantokykyä vastamaan tulevien vuosien merkittävään investointitasan kasvuun. Vuosien 2017 - 2018 talousohjelman myötä vuosikate tulee paranemaan, ja se onkin välttämätöntä tulevien investointien rahoittamisen kannalta. Talouden tasapainosta ja kantokyvystä tulee huolehtia koko konsernin tasolla, mutta mielessä on pidettävä myös haaste kaupungin väkimäärän kehityksestä, palvelujen laadun turvaamisesta ja henkilöstön työhyvinvoinnista säästöpaikoidenkin keskellä.

Keväällä 2019 varmistui, että sote- ja maakuntauudistus siirtyy tulevan hallituksen valmisteltavaksi ja päätettäväksi. Tilanne on siltä osin hyvin avoin, ja varmaa on vain se, että nykyinen kuntarahoitteinen toimintamalli tulee jatkumaan myös Lappeenrannan ja Etelä-Karjalan sote-palveluiden järjestämisessä. Lähivuosien haasteena on kaupungin oman talouden vahvistamisen lisäksi myös Eksoten talouden tasapainottaminen ja omistajaohjauksen vahvistaminen. Kaupungin budjetista yli puolet kohdistuu Eksoten maksuosuuksiin, ja tarkastuslautakunnan mielestä omistajaohjausta tulee edelleen kehittää ja tehostaa. Tämän tulee kohdentua erityisesti talouden ohjaukseen ja seurantaan. Myös Eksoten tulee pystyä noudattamaan valtuustonsa hyväksymää talousarviota, sillä tämä on edellytys myös kuntien talouden ja toiminnan suunnittelulle. Eksoten tulee saada tuotettua palvelut laadukkaasti ja tehokkaasti omistajakuntien talouden reunaehdot huomioiden. Myös muiden palvelujen osalta tarkastuslautakunta näkee tiivistyvän maakunnallisen yhteistyön merkityksellisenä.

Tarkastuslautakunta kiittää kaupungin henkilöstöä, johtoa, luottamushenkilöitä sekä tilintarkastajia yhteistyöstä. Kaupungin henkilöstö ja johto ovat sitoutuneesti toimineet kaupunkilaisten palvelujen hyväksi.

Tarkastuslautakunta edellyttää, että kuntalain mukaisesti kaupunginhallitus antaa vastineensa arviointikertomuksessa esiin nostettuihin havaintoihin ja selvityksensä niiden johdosta tehtäviin toimenpiteisiin 30.9.2019 mennessä:

- Tarkastuslautakunta kysyy, onko strategian päämittareihin kuuluvien asiakkaan palveluun käyttämän ajan ja hukkatyöhön käytettävien henkilötyövuosien osalta selvitetty lähtötilannetta vuosien 2017 - 2018 aikana?
- Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota työterveyshuollon kustannusten kasvuun, ja pyytää arviota siitä, minkä verran työterveyshuollon kustannusten kasvusta olisi ollut vältettävissä III korvausluokan palveluita tarjoamalla.
- Tarkastuslautakunta kysyy arviota siitä, paljonko sairauspoissaoloista aiheutuu kustannuksia, kun välittömiin kustannuksiin lisätään sivukulut ja sijauskustannukset sekä muut välilliset kustannukset.
- Mikä on Eksoten rooli ja vastuu Etelä-Karjalan maakunnan elinvoiman ja hyvinvoinnin varmistamisessa?
- Strategisten mittareiden mukaan lähes joka *neljäs* nuori kokee, että elämällä ei ole tarkoitusta ja päämäärää. Tarkastuslautakunta kysyy, mitä toimenpiteitä ollaan kohdistamassa juuri tälle ryhmälle?
- Lappeenrannan kaupunginteatterin suunnittelun lähtökohtana on ollut, että teatterin tiloja on mahdollista käyttää laajasti erilaisiin tapahtumiin ja näin teatteri saisi lisätuloja. Ulosvuokrauksen tulotavoitteet ovat olleet kuitenkin liian optimistiset. Tarkastuslautakunta toteaa, että kaikkia tiloja pitää yrittää myydä ulos ja myyntiä tehostaa. Tarkastuslautakunta kysyy, onko teatterin ulosvuokrauksen tehostamiseen tehty uusia konkreettisia toimenpiteitä ja onko hinnoittelu kohdallaan?
- Tarkastuslautakunta kysyy, miten turvallisuus- ja riskienhallintapäällikön sijaistaminen on varmistettu, ja onko jokaisella toimialalla nimetty omat vastuuhenkilöt katsomaan toimialan riskienhallinnan kokonaiskuvaa?
- Hankkeiden vaikuttavuutta tulee arvioida myös useamman vuoden aikajaksolla. Tehdäänkö kaupungissa seuranta, että mitä lisäarvoa hanke tuottaa pitkällä aikavälillä?

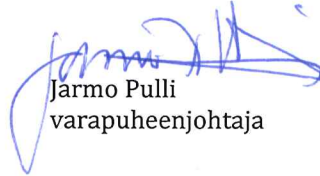
Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan lausuntoon ja esittää kaupunginvaltuustolle, että vuoden 2018 tilinpäätös hyväksytään ja kunnan taloutta ja hallintoa hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille myönnetään vastuuvapaus tilikaudelta 1.1.-31.12.2018.

Lappeenrannassa 14. toukokuuta 2019

LAPPEENRANNAN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tuula Lindh
puheenjohtaja

Jarmo Pulli
varapuheenjohtaja

Johanna Auranen

Teppo Herttuainen

Kirsti Lamminpää

Kullervo Lehtonen

Toni Mustola

Topi M. Riutta

Merja Virtanen

**Lappeenrannan tarkastuslautakunta - Arviointikertomus
2018**

Liite 1: Strategisten kärkien edistyminen vuonna 2018

KASVUA JA OSAAMISTA	Toimenpiteitä tehty, toteutuksessa oikeaan suuntaan	Toimenpiteitä tehty, ei voida vielä arvioida	Toimenpiteitä tehty, toteutunut tavoiteltua huonommin/jäljessä aikataulusta	Toimenpiteitä ei tehty tavoitellulla tavalla	Ei voida arvioida (tavoite tai raportointi puutteellinen)
1. Nuorten työllistymisen edistyminen					
1.1. Vain peruskoulun tutkinnon suorittaneiden osuus laskee	x				
1.2. Alueen oppilaitoksista valmistuvat (SAMPO) työllistyvät alueen yrityksiin	x				
1.3. Ohjaamo tukee nuoria koulutukseen ja työelämään pääsyssä	x				
1.4. Alle 30-v. työmarkkinatuen sakkomaksut vähenevät	x				
2. työelämä osaksi opiskelua					
2.1 Nuoria, osin myös kansainvälisiä asukkaita asettuu pysyvästi kaupunkiin	x				
2.2 Valmistuvista LUT- ja amk-opiskelijoista maakuntaan jäävien osuus kasvaa vuosittain		x			
2.3. Uudet yhteistyörakenteet yritysten ja opiskelijoiden yhteistyö tiivistyy		x			
2.4. Yritysten tulos vahvistuu asukasperusteinen valtionosuus kasvaa		x			
3. Polku yliopistoon – Junior University					
3.1. ja 3.5. Koululaisille kiinnostavia vaihtoehtoja ja innostusta opiskeluun		x			
3.2. Pitkän matematiikan suosio kasvaa		x			
3.3. Peruskoulu - ja 3.6. lukio-opetuksen laatu ja tunnettuus paranee		x			
3.4. ja 3.7. LUT:n kaupungin elinvoimaa vahvistava asema turvataan		x			

PUHDASTA JA KESTÄVÄÄ	Toimenpiteitä tehty, toteutuksessa oikeaan suuntaan	Toimenpiteitä tehty, ei voida vielä arvioida	Toimenpiteitä tehty, toteutunut tavoiteltua huonommin/jäljessä aikataulusta	Toimenpiteitä ei tehty tavoitellulla tavalla	Ei voida arvioida (tavoite tai raportointi puutteellinen)
4. Resurssiviisaus ja kiertotalous					
4.1. Jätteitä ei loppusijoiteta vaan kaikki hyödynnetään	x				
4.2. Mahdollistetaan kestävän kehityksen kokeiluja		x			
4.3. Asukkaiden ja yritysten ympäristövastuu kasvaa	x				
4.4. Tilojen ulosvuokraus ja tehokkaampi hyödyntäminen lisäävät tuloja		x			
5. Puhdas vesi					
5.1. Vesistöjen virkistyskäytön parantaminen	x				
5.2. Puhtaan veden teknologian ympärille syntyy työpaikkoja		x			
5.3. Reaaliaikainen vedenlaadun seuranta ja tietoisuuden lisääminen		x			
5.4. Vesi- ja jätevesiverkoston uusiminen vähentää energiakuluja	x				
6. Energia ja ilmasto					
6.1. Asukkailla on valmiudet energiamurroksen omaksumiseen		x			
6.2. Ympäristö- ja energia keskittymä vahvistuu ja synnyttää työpaikkoja	x				
6.3. Kulutuksen mukaan laskuttaminen ja etäluennan hyödyntäminen		x			
6.4. Älykäs ohjaus ja teknologia vähentävät ylläpitokuluja		x			

SYKETTÄ JA SÄPINÄÄ	Toimenpiteitä tehty, toteutussa oikeaan suuntaan	Toimenpiteitä tehty, ei voida vielä arvioida	Toimenpiteitä tehty, toteutunut tavoiteltua huonommin/jäljessä aikataulusta	Toimenpiteitä ei tehty tavoitellulla tavalla	Ei voida arvioida (tavoite tai raportointi puutteellinen)
7. Elävä tapahtumakaupunki					
7.1. Elävä ja vireä kaupunkikuva, asukkaiden aktivointi yhteisöön					x
7.2. Monipuolista vapaa-ajan toimintaa ja tapahtumia tarjoava kaupunki			x		
7.3. Yhden luokun periaate tapahtumatuottajille ja asukkaille sekä tapahtumien ulkoistaminen		x			
7.4. Kansallisten ja kansainvälisten tapahtumien mahdollistaminen		x			
8. Hikeä ja hupia					
8.1. Harrastamismahdollisuudet lisääntyvät, yksinäisyys vähenee	x				
8.2. Vapaa-ajanvietto- ja harrastus- mahdollisuudet ovat helposti saatavissa	x				
8.3. Lasten ja nuorten harrastustoimintaa tarjolla koulun yhteydessä, tarjonta yhteensovitettua					x
8.4. Harrastustoimintaan osallistuvien määrä kasvaa			x		
9. Opiskelijat osaksi kaupunkia					
9.1. Asukkaille lisää tapahtumia ja palveluja	x				
9.2. Palvelut ja tapahtumat työllistävät asukkaita ja opiskelijoita			x		
9.3. Tapahtumat ja korkeakoulujen näkyvyys vahvistavat myönteistä kaupunkikuvaa					x
9.4. Tapahtumat lisäävät taloudellista aktiivisuutta	x				

Lappeenrannan tarkastuslautakunta - Arviointikertomus 2018

Liite 2: Toimialakohtaisten strategisten kehittämisohjelmien edistyminen vuonna 2018

YHTEISET PALVELUT	Toimenpiteitä tehty, toteutuksessa oikeaan suuntaan	Toimenpiteitä tehty, ei voida vielä arvioida	Toimenpiteitä tehty, toteutunut tavoiteltua huonommin/jäljessä aikataulusta	Toimenpiteitä ei tehty tavoitellulla tavalla	Ei voida arvioida (tavoite tai raportointi puutteellinen)
10. Innostunut, osaava ja motivoitunut henkilöstö					
10.1. Henkilöstö onnistuu työssään, asukkaat ovat tyytyväisiä saamiinsa palveluihin		x			
10.2. Kaupunkiorganisaatio on haluttu työpaikka	x				
10.3. Työ sujuu, uutta kokeillaan			x		
10.4. Hyvä työkyky			x		
11. Hankinnat kuntoon					
11.1. Ympäristö- ja työllisyysvaikutusten huomioiminen hankinnoissa		x			
11.2. Maakunnallisten ja innovatiivisten hankintojen osuus kasvaa	x				
11.3. Hankintojen vaikuttavuuden arviointi ohjaa hankintojen suunnittelua	x				
11.4. Hankintojen kokonaistaloudellinen vaikutus kasvaa		x			
12. Positiivisuuden ja luottamuksen vahvistaminen					
12.1. Asukkaiden osallistuminen päätöksentekoon		x			
12.2. Kuntatyön näkyväksi tekeminen					x
12.3. Asiakkaan hallinnan tunne osana palvelua paranee	x				
12.4. Osallistavan budjetoinnin käyttö		x			
HYVINVOINTI- JA SIVISTYSPALVELUT					
13. Omatoimisuuden edistäminen					
13.1 Tilojen ja alueiden monipuolinen käyttö	x				
13.2 Omatoimipalvelujen valikko kasvaa	x				
13.3 Aktiivisuuden ja aloitteellisuuden tukeminen		x			
13.4 Hallintotyöstä siirtyä resurssia palvelutuotantoon		x			
14. Liikkuvat asukkaat					
14.1 Liikunnallinen elämäntapa ja terveyttä edistävä liikunta lisääntyy	x				
14.2 Asukkaat viihtyvät kaupungissa ja aktiivisuus lisääntyy (sairastavuus vähenee)	x				
14.3 Luodaan kumppanuusmalleja kolmannen sektorin kanssa	x				
14.4. Sairastavuus vähenee (asukkaat viihtyvät kaupungissa ja aktiivisuus lisääntyy)	x				
15. Hyvinvoivat lapset ja nuoret					
15.1 Psykkinen ja sosiaalinen hyvinvointi paranee ja syrjäytyminen vähenee	x				
15.2 Asukkaat viihtyvät kaupungissa ja aktiivisuus lisääntyy	x				
15.3 Asukkaat voivat vaikuttaa asioihinsa, osallistumisen muotoja lisää	x				
15.4 Tuen tarpeessa olevat saavat nopeammin tarvitsemansa tuen	x				

16. Elinikäinen oppiminen ja laaja-alainen osaaminen					
16.1 Onnistumisen ja oppimisen iloa, sisäinen motivaatio	x				
16.2 Osaavia ja oppivia asukkaita	x				
16.3. Innostavat ja monipuoliset oppimisympäristöt					x
16.4. Korjaavien toimenpiteiden määrä vähenee	x				
17. Toimitilojen monipuolinen hyödyntäminen					
17.1. Tilojen ja tavaroiden käyttömahdollisuudet lisääntyvät	x				
17.2. Uusia käyttäjäryhmiä tiloille, tiloille uutta käyttöä		x			
17.3. Kuntalaiset osallistuvat tilojen käytön ja hinnoittelun suunnitteluun, järjestelmä yksinkertaistuu		x			x
17.4. Tilojen tuottavuus paranee, kustannusten jaosta hyväksytty malli		x			

ELINVOIMA JA KAUPUNKIKEHITYS	Toimenpiteitä tehty, toteutuksessa oikeaan suuntaan	Toimenpiteitä tehty, ei voida vielä arvioida	Toimenpiteitä tehty, toteutunut tavoiteltua huonommin/jäljessä aikataulusta	Toimenpiteitä ei tehty tavoitellulla tavalla	Ei voida arvioida (tavoite tai raportointi puutteellinen)
18. Kasvua yrityksille					
18.1. Asiakslähtöinen palveluprosessi	x				
18.2. Yritysassiakkaiden palvelun parantuminen			x		
18.3. Aktiivisuuden ja aloitteellisuuden tukeminen	x				
18.4. Hukkatyön väheneminen	x				
19. Toimiva infra					
19.1. Turvallinen infra			x		
19.2. Asumisen hinta		x			
19.3. Häiriöttä toimiva infra			x		
19.4. Korjausvelka ei kasva	x				
20. Tehokas kaupunkirakenne					
20.1. Asukkaiden osallistaminen kaupunkisuunnitteluun	x				
20.2. Riittävä ja monipuolinen tonttitarjonta	x				
20.3. Maankäytön digipalvelujen laajentuminen			x		
20.4. Maaomaisuuden tuottojen kasvu	x				
21. Merkityksellinen ympäristö					
21.1. Asukkaiden tyytyväisyys asuinympäristöönsä	x				
21.2. Houkutteleva kaupunkikuva	x				
21.3. Osallistava suunnittelu	x				
21.4. Puistojen ja katujen hoitokulut alla kansallisen keskiarvon	x				